

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 saturs rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru” 1

I DAĻA - INDIKATORI

Kopējais sabiedrības noskaņojums 3

Tagadnes un nākotnes vērtējums 3

Kopējās situācijas attīstības vērtējums 4

Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums 4

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums 6

Iespēju atrast labu darbu vērtējums 7

Valdības darba vērtējums 7

II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Margarita Dunska, Arnis Kaktiņš, Raita Karnīte, Arnis Lapiņš, Pēteris Strautiņš 8

III DAĻA – ENERĢĒTIKA

Uzskati par būtiskākajām problēmām pasaulē 12

Ar enerģētiku saistīto problēmu vērtējums 12

Iedzīvotāju uzskati par enerģijas sadārdzināšanos 14

Iedzīvotāju pieredze dažādu enerģijas taupīšanas veidu izmantošanā 14

Gatavība maksāt vairāk par enerģiju pie atjaunojamo energoresursu izmantošanas 16

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR ENERĢĒTIKU

Arvils Ašeradens, Margarita Dunska, Gunta Jēkabsons, Arnis Kaktiņš, Valts Kalniņš, Aigars Kalvītis, Krišjānis Kariņš, Raita Karnīte, Igors Kasjanovs, Valdis Lokenbahs, Lauris Macijevskis, Kaspars Osis, Gundars Pētersons. Armands Plāt, Tīmurs Safiuljins, Aiga Timofejeva. Andris Vanags, Katrīna Zariņa, Āris Žīgurs 17

PIELIKUMI

Aptaujas tehniskā informācija 27

Aptaujā izmantotā anketa 26

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 15.01.2016. līdz 25.01.2016. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1005 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 galvenie rezultāti

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 rezultāti liecina, ka salīdzinājumā ar 2015.gada decembri, 2016.gada janvārī iedzīvotāju noskaņojums kopumā ir uzlabojies. Ir palielinājušies vairākums pētījumā analizēto indeksu. Izņēmumi ir Kopējās situācijas attīstības vērtējums, kurš nav mainījies, kā arī Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums un Darba izredžu vērtējums, kuri mēneša laikā ir kļuvuši nedaudz kritiskāki.

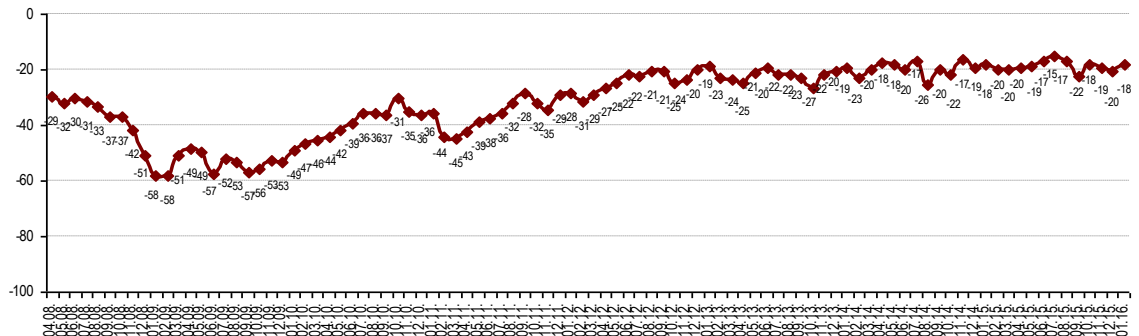
- Vērtējot pašreizējo **Latvijas situācijas attīstību**, mēneša laikā iedzīvotāju attieksme nav būtiski mainījusies: indekss gan 2015.gada decembrī, gan 2016.gada janvārī bija -22. Uzskatu, ka situācija attīstās pareizā virzienā, pauda 28%, bet attīstības virzienu par nepareizu atzina 49%.
- Uzskatu, ka **pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis** ir labs, 2016.gada janvārī pauda 6%, bet kritiski noskaņoti bija 45% respondentu. Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss mēneša laikā ir pakāpies no -29 līdz -25.
- Lūgti sniegt vērtējumu **Latvijas ekonomikas stāvoklī notiekošajām izmaiņām**, 12% respondentu uzskatīja, ka situācija uzlabojas. To, ka situācija pasliktinās, atzina 28%. Salīdzinot ar 2015.gada decembri, 2016.gada janvārī Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējuma indekss ir pakāpies par pieciem punktiem (no -20 līdz -15).
- Prognozējot ekonomikas stāvokļa izmaiņas pēc gada**, pozitīvi noskaņoti kopumā bija 19% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. To, ka, viņuprāt, pēc gada Latvijas ekonomiskā situācija būs pasliktinājusies, norādīja 15%. Mēneša laikā Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss ir nedaudz uzlabojies (12.2015.: -5, 01.2016.: -3).
- Kopumā 16% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada janvārī **savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli** uzskatīja par labu. Negatīvu vērtējumu ģimenes finansiālajam stāvoklim sniedza 29%. Salīdzinot ar 2015.gada decembri, 2016.gada janvārī Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir nedaudz pasliktinājies (12.2015.: -8, 01.2016.: -10).
- Lūgti sniegt **prognozes par to, kas notiks ar viņu ģimenes materiālo stāvokli pēc gada**, 26% respondentu uzskatīja, ka tas būs uzlabojies. Pretēju viedokli pauda 10% pētījuma dalībnieku. 2016.gada janvārī Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss ir +9, kas ir augstākais sasniegtais rādītājs kopš 2008.gada aprīļa, kad tika uzsākti „DNB Latvijas barometra” pētījumi.
- Iespējas Latvijā atrast labu darbu** 2016.gada janvārī pozitīvi vērtēja 9% aptaujas dalībnieku. Kritiski noskaņoti bija 62% respondentu. Mēneša laikā Darba izredžu vērtējuma indekss ir nedaudz samazinājies (no -38 līdz -39).
- 2016.gada janvārī **valdības darbu** kopumā pozitīvi vērtēja 18% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Negatīvu vērtējumu valdības darbam sniedza 76%. 2016.gada janvārī, salīdzinot ar 2015.gada decembri, valdības darba vērtējums ir uzlabojies: indekss ir pakāpies no -48 līdz -41.

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (12.2015.-01.2016.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	↑ +2
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	↑ +2
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	↑ +3
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	→ 0
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	↑ +4
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	↑ +5
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	↑ +2
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	↓ -2
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	↑ +3
Darba izredžu vērtējums	↓ -1
Valdības darba vērtējums	↑ +7

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "DNB Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

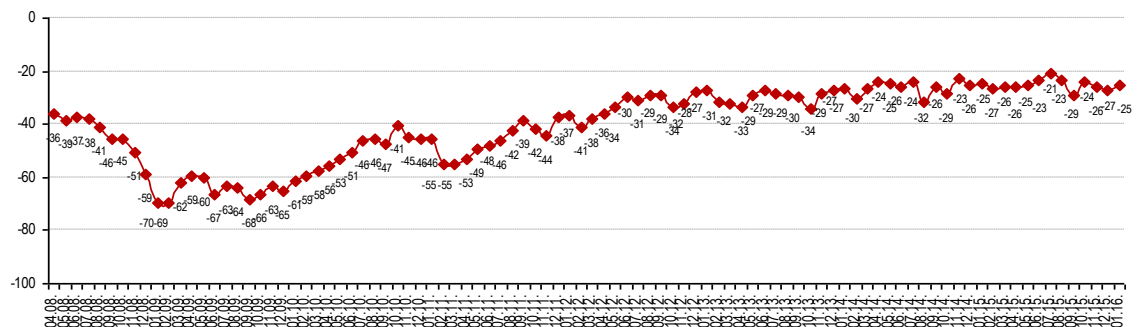
Kopējā noskaņojuma INDEKSS

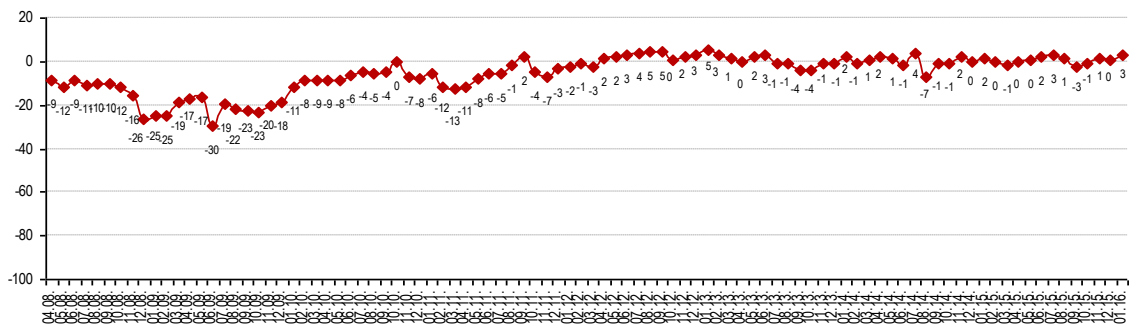
Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr. 88 datiem 2016.gada janvārī sabiedrības noskaņojums ir nedaudz uzlabojies – indekss ir pakāpies no -20 līdz -18.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Mēneša laikā uzlabojies arī Tagadnes un Nākotnes vērtējums. Tagadnes vērtējuma indekss ir pakāpies par diviem punktiem (no -27 līdz -25), bet Nākotnes vērtējuma indekss - par trīs punktiem (no 0 līdz +3).

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

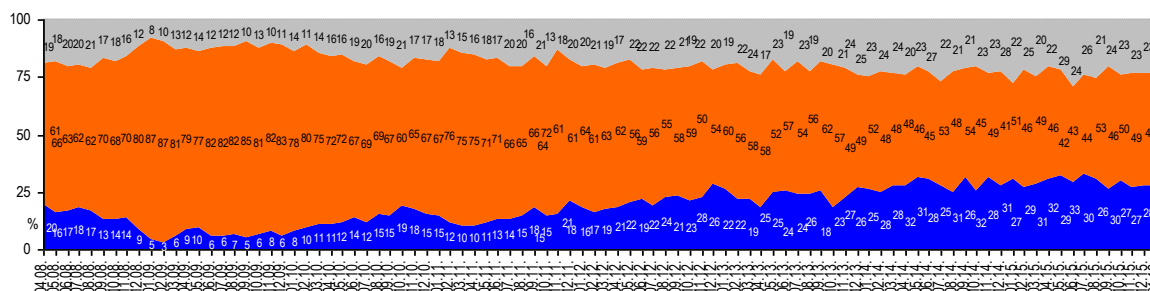
Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsuprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

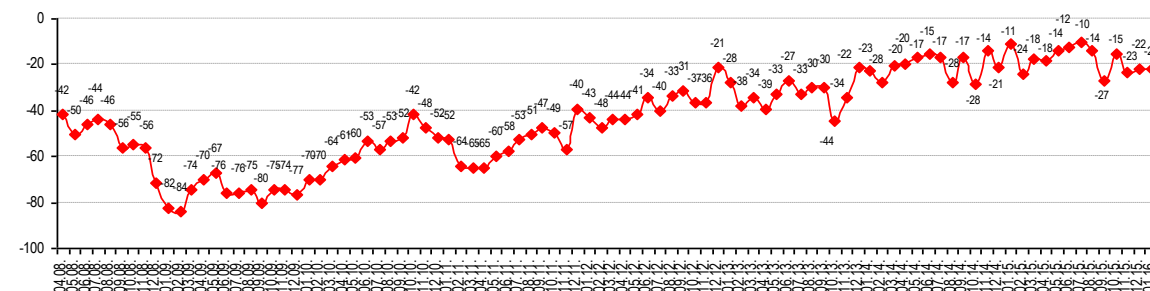
Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

2016.gada janvārī 28% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka situācija valstī kopumā attīstās pareizā virzienā (2015.gada decembrī: 27%). Uzskatu, ka situācija Latvijā attīstās nepareizā virzienā, pauda 49% (decembrī: 49%). Gan 2015.gada decembrī, gan 2016.gada janvārī Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss ir -22.

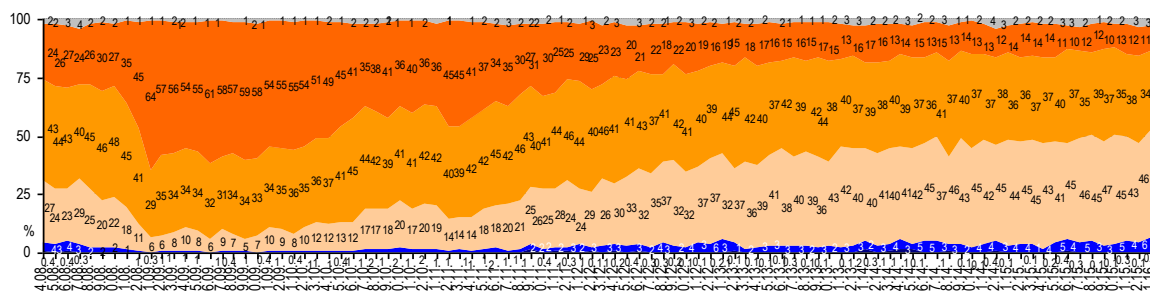
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

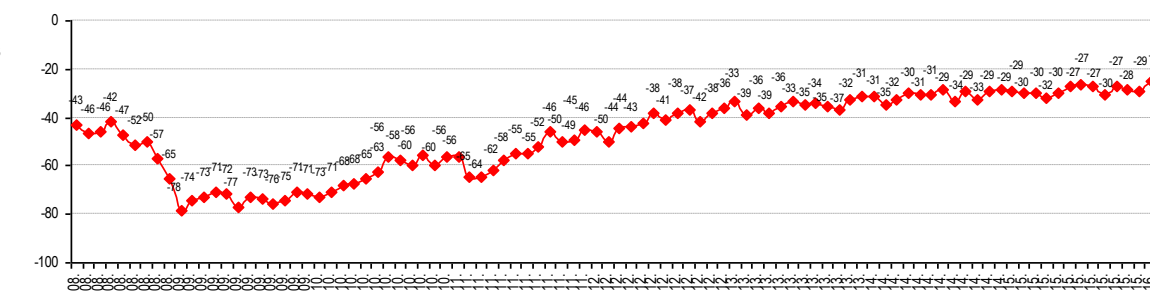
Grūti pateikt
Ļoti slikts
Drīzāk slikts
Viduvējs
Drīzāk labs
Ļoti labs

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

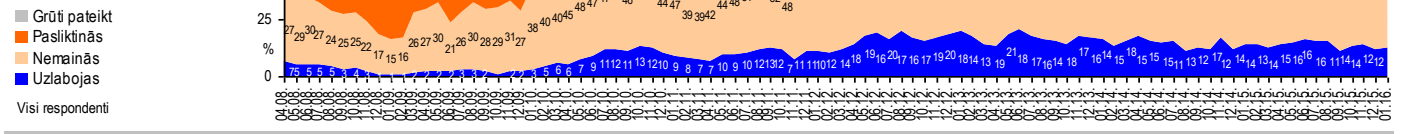

Kopumā tikai 6% respondentu 2016.gada janvārī atbildēja, ka pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis ir „ļoti labs” vai „drīzāk labs” (decembrī tā domāja 4%). Pretējās domās bija 45% (decembrī: 50%). Vairākums (46%) respondentu uzskatīja ekonomikas situāciju par „viduvēju” (decembrī: 43%). Salīdzinot 2015.gada decembra un 2016.gada janvāra aptauju rezultātus, vērojams, ka mēneša laikā Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir pakāpies (decembrī: -29, janvārī: -25).

Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

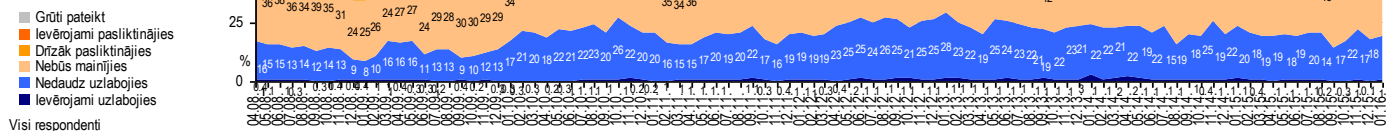
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

Vērtējot izmaiņas, kuras šobrīd notiek Latvijas ekonomikā, 12% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atbildēja, ka situācija uzlabojas (pirms mēneša: 12%), bet uz situācijas pasliktināšanos norādīja 28% (pirms mēneša: 32%). Nedaudz vairāk kā puse (54%) pētījuma dalībnieku uzskatīja, ka ekonomikas situācija nemainās (pirms mēneša: 51%). Salīdzinot ar 2015.gada decembri, 2016.gada janvārī Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējuma indekss ir uzlabojies (no -20 līdz -15).

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

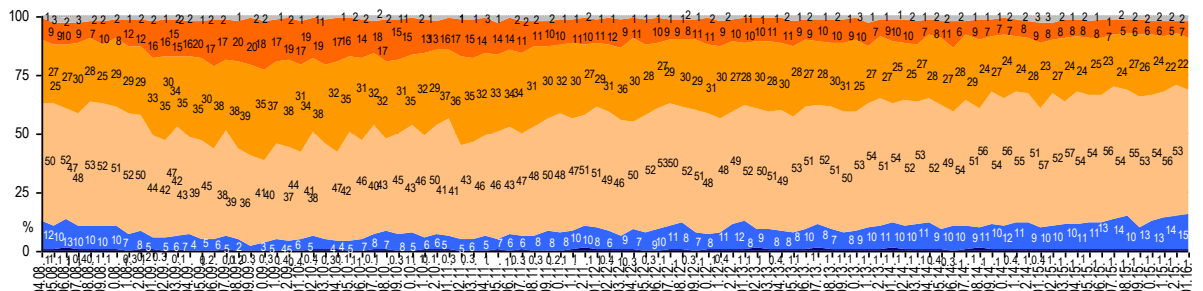
Prognozējot, kas notiks ar Latvijas ekonomiku pēc gada, 19% respondentu uzskatīja, ka tā būs uzlabojusies (decembrī: 17%). Viedokli, ka pēc gada Latvijas ekonomiskā situācija būs pasliktinājusies, pauda 15% (decembrī: 15%). Visbiežāk (46%) iedzīvotāji uzskatīja, ka gada laikā nekas nemainīsies (decembrī: 46%). Jāpiebilst, ka Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir nedaudz pakāpies (no -5 decembrī līdz -3 janvārī).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

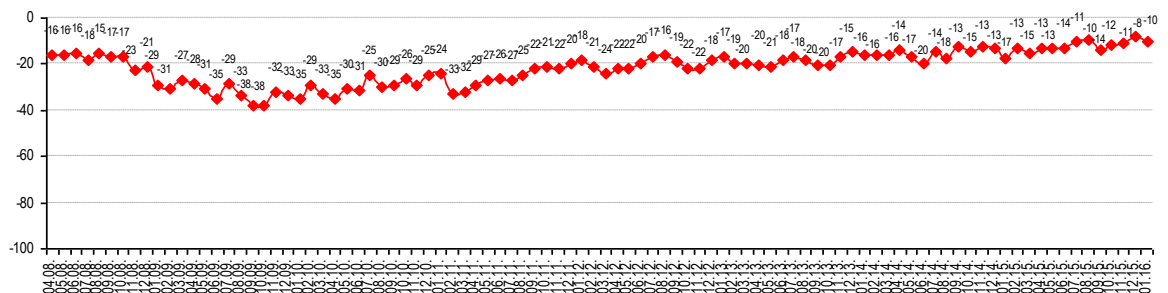
Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsprāt, tas ir...

- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Ļoti labs
- Drīzāk slikts
- Drīzāk labs
- Viduvējs
- Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

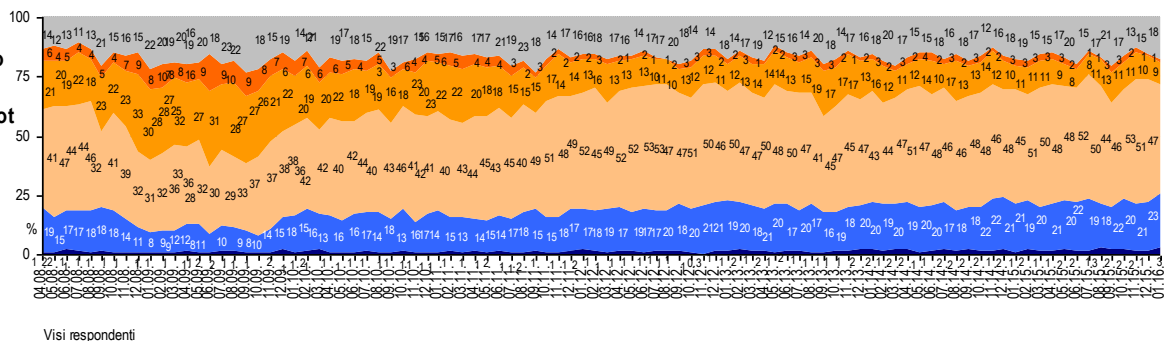

Lūgti novērtēt savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli, 16% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada janvārī to atzina par labu (decembrī: 15%). Kritisku vērtējumu ģimenes finansiālajai situācijai sniedza 29% (decembrī: 27%). Uzskatu, ka situācija ir „viduvēja”, pauda 53% (decembrī: 56%). Mēneša laikā Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir nedaudz pasliktinājies (decembrī: -8, janvārī: -10).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

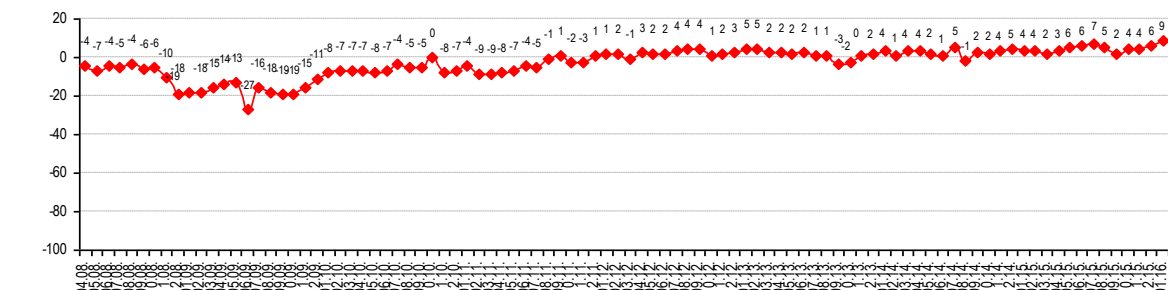
Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies
- Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

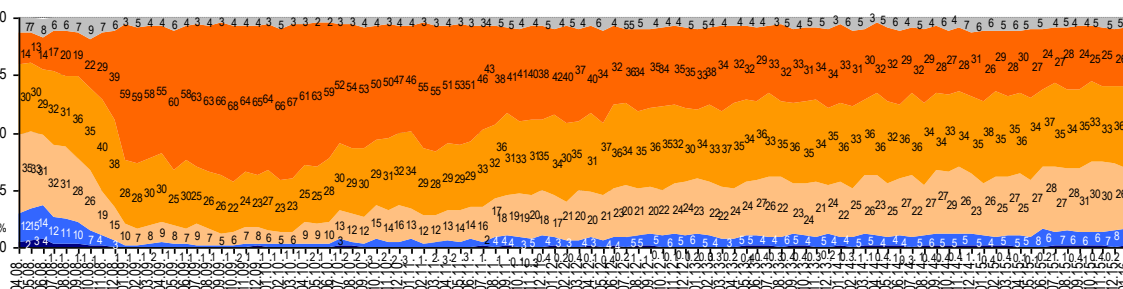
Jautāti, kā pēc gada būs mainījies viņu ģimenes materiālais stāvoklis, pozitīvi noskaņoti 2016.gada janvārī bija 26% (decembrī: 22%). To, ka pēc gada situācija būs pasliktinājusies, uzskatīja 10% (decembrī: 11%). 47% respondentu domāja, ka gada laikā izmaiņu šajā jomā nebūs. Jāpiebilst, ka 2016.gada janvārī ir sasniegts augstākais Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss (+9) kopš 2008.gada aprīļa, kad tika uzsākti „DNB Latvijas barometra” pētījumi (iepriekš indekss bija robežās no -27 līdz +7).

Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsuprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsuprāt, tās ir...

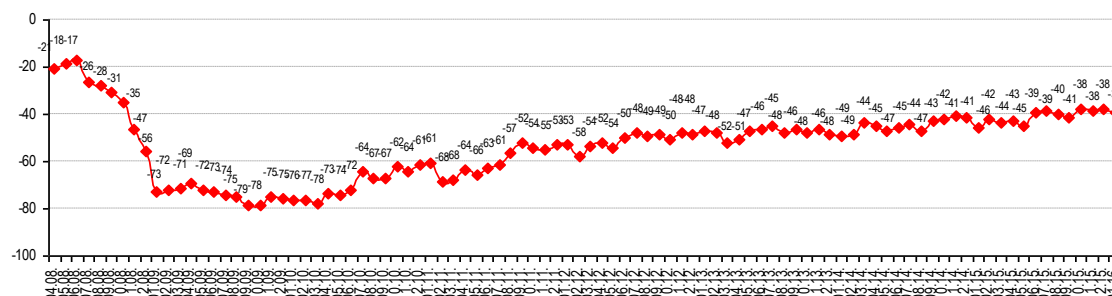
- Grūti pateikt
- Ļoti sliktas
- Drīzāk sliktas
- Viduvējas
- Drīzāk labas
- Ļoti labas

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

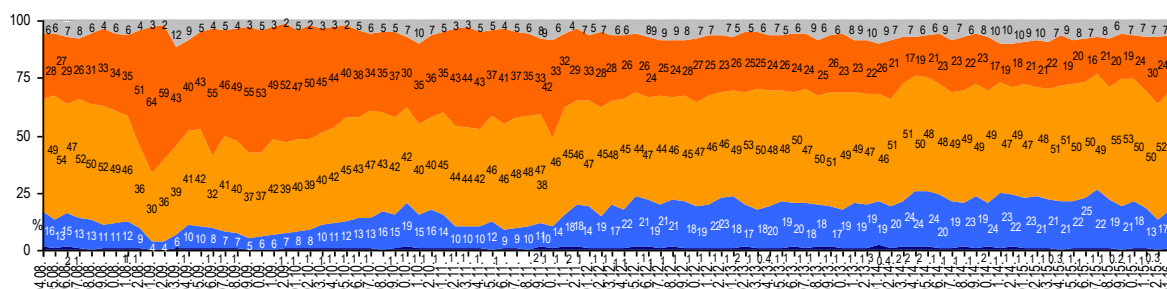
Saskaņā ar pētījuma rezultātiem kopumā 9% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka iespējas atrast Latvijā labu darbu ir labas (pirms mēneša tā domāja 7%). Negatīvu vērtējumu iespējām atrast labu darbu sniedza 62% (decembrī: 58%). To, ka šīs iespējas ir viduvējas, uzskatīja 26% (decembrī: 30%). 2015.gada decembra un 2016.gada janvāra aptauju datu salīdzinājums liecina, ka Darba izredžu vērtējuma indekss ir nedaudz samazinājies (no -38 līdz -39).

Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

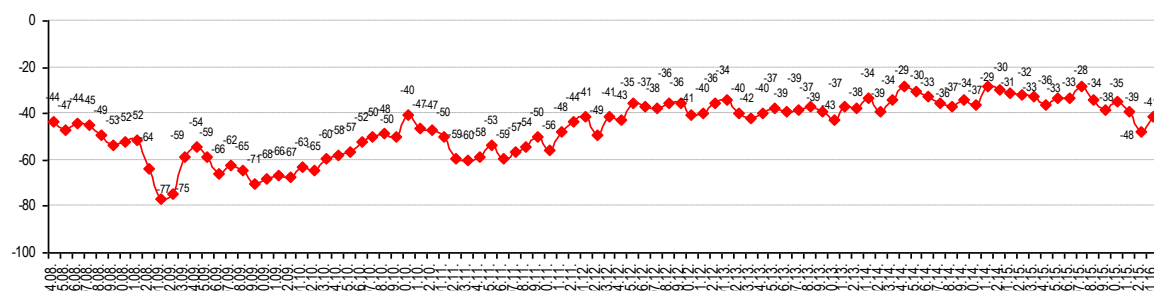
- Grūti pateikt
- Pilnībā neapmierināts
- Drīzāk neapmierināts
- Drīzāk apmierināts
- Pilnībā apmierināts

Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

2016.gada janvārī ir uzlabojies valdības darba vērtējums: indekss no -48 ir pakāpies līdz -41. Kopumā apmierināti ar valdības darbu janvārī bija 18% respondentu, bet neapmierināti – 76% (decembrī attiecīgi 13% un 80%).

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Dr.oec. Margarita Dunska, Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Jaunais gads ir sagaidīts, noskaidroti jauni plāni un apņemšanās, apkopoti iepriekšējā gada rezultāti, dzīve atgriežas ierastajās sliedēs, arī iedzīvotāju noskaņojums, kuru mēģinām noskaidrot ar pētījuma palīdzību. Janvārī „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti parādīja, ka attieksme pret notiekošo un sabiedrības noskaņojums atkal uzlabojas, salīdzinot ar pāris iepriekšējiem gada nogales mēnešiem. Kopējā noskaņojuma indekss krita gan novembra, gan decembra pētījumā, bet tagad atgriezies novembra līmenī -18 punkti, kas ir salīdzinoši augsts līmenis pēdējā laikā. Bet atkal varam novērot svārstveida izmaiņas noskaņojumā: ja iepriekšējā aptaujā gandrīz visi indeksi un apakšindeksi samazinājās, tad šoreiz gandrīz visi palielinājās. Pozitīvāks noskaņojums noteica to, ka visi trīs kopējie indeksi (kopējā noskaņojuma, tagadnes un nākotnes vērtējuma) palielinājās: divi pirmie par 2 punktiem, bet nākotnes vērtējuma indekss par 3 punktiem, kas ir vairāk, nekā bija šo indeksu samazinājums decembrī (katram indeksam par 1 punktu). Tas varētu liecināt par to, ka pozitīvāka attieksme ir atgriezusies nedaudz straujāk, nekā veidojās iepriekšējos mēnešos negatīvāka. Protams, tas ir ļoti relatīvi un subjektīvi, nevaram aizmirst, ka tās ir tikai izmaiņas, jo kopējais noskaņojums sabiedrībā joprojām ir negatīvs un pesimistisks.

Kopējās situācijas attīstības vērtējums, kurš palika nemainīgs pret iepriekšējo mēnesi, parāda, ka 49% aptaujāto uzskata, ka attīstības virziens ir vienkārši nepareizs. Vislielākās pozitīvās izmaiņas, par 7 punktiem, notika valdības darba vērtējumā - pretēji 9 punktu samazinājumam decembrī, kaut arī darbu turpināja tas pats, tikai demisionējušais Ministru kabinets. Acīmredzot cilvēki vairāk saistīja savu vērtējumu ar cerībām par jaunas valdības labāku un veiksmīgāku darbību. Starp citu, šāda pozitīvāka attieksme pret jaunām valdībām (pat ja tās tikai tika veidotas) tika novērota visā „DNB Latvijas barometra” pētījuma laikā – cilvēki vienmēr cer uz labākām pārmaiņām!

Arnis Kaktiņš, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” direktors

Aplūkojot 2016.gada janvāra Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma indeksus, manu uzmanību īpaši piesaistīja iedzīvotāju prognozes savai materiālajai labklājībai pēc 12 mēnešiem. Atšķirībā no citiem indeksiem, kuri liecina par salīdzinoši lielu neapmierinātību un pesimismu, jautājumā par personīgās labklājības prognozēm jau ilgstoši (kopš 2012.gada!) valda optimisms. Turklāt nupat, aizvadītajā janvārī šis optimisms sasniedza rekordaugstu līmeni: kopumā 26% iedzīvotāju prognozē, ka viņu materiālā labklājība pēc gada būs lielāka, un summāri veidojas indekss +9. Plusa zīme indeksam liecina, ka šajā jautājumā sabiedrībā kopumā vairāk ir optimistu nekā pesimistu, bet skaitlis – šī optimisma līmeni.

Iepriekš lielākais optimisms bija vērojams 2015.gada jūlijā, kad indekss pakāpās līdz +7. Pēc tam tas noslīdēja atpakaļ uz nedaudz zemāku līmeni.

Taču interesanti, ka iedzīvotāju prognozes par valsts ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem nav tik rožainas. Šajā jautājumā Latvijā ir tikai 19% optimistu, bet 22% ir pesimisti. Attiecīgi arī šīs jomas indekss ir ar mīnuszīmi: -3, kas liecina par nelielu pesimisma pārsvaru.

No tā visa varam secināt, ka daļa optimistisko iedzīvotāju savu ticību personīgo ienākumu pieaugumam nesaista ar kopējo valsts situāciju. Tāpēc jādomā, ka vai nu viņiem ir kāds ļoti īpašs individuāls plāns (vai vismaz apsvērumi), vai arī viņu optimisms nav īsti pamatots.

Raita Karnīte, SIA EPC valdes locekle

2016. gada janvāra „DNB Latvijas barometra” pētījumā kopējie indeksi ir uzlabojušies, betniecīgais uzlabojums neliecina, ka kopš 2012. gada vidus iedibinājusies tendence būtiski mainītos. Kopējā noskaņojuma indekss un tagadnes vērtējuma indeksi joprojām ir negatīvi (ap -20), bet nākotnes indekss svārstās ap nulli.

Divu apakšindeksu uzlabojums šķiet nozīmīgāks – Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums uzlabojies par 5 punktiem un valdības darba vērtējums - par 7 punktiem. Abu indeksu uzlabojums visticamāk ir saistīts ar sekmīgu 2016. gada valsts budžeta pieņemšanu, valdības ministru „cīņu” par finansējuma palielināšanu

un vairākās nozarēs apsolīto algu pieaugumu. Ilgtermiņa skatījumā Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējumā atbilžu daļa, kas norāda, ka situācija nemainās, janvāra aptaujā ir palielinājusies. Tā ir palielinājusies arī Latvijas ekonomikas attīstības nākotnes prognozes vērtējumā. Tas liecina, ka stagnācijas sajūta ir jūtama arī zemākā – iedzīvotāju un uzņēmēju līmenī. Turklāt ilgtermiņa skatījumā Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējuma tendence ir lejupvērsta.

Turpretī gan pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējumā, gan, vēl krasāk, nākotnes vērtējumā palielinās pozitīvu atbilžu daļa. Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums kopumā pakāpeniski noteikti tuvojas pozitīvam vērtējumam, bet nākotnes vērtējums atrodas pozitīvajā segmentā jau kopš 2008. gada beigām. Pretruna starp vispārējā stāvokļa vērtējumu un savas ģimenes materiālā stāvokļa vērtējumu atkārtojas un norāda uz pirmskrīzes periodam raksturīgu makroekonomisko nesaderību starp gausu tautsaimniecības izaugsmi no vienas puses un straujāku iedzīvotāju individuālo ieņēmumu palielinājumu no otras puses. Tai jāpievērš pastiprināta uzmanība, taču neliela un īslaicīga nesaderība ir pat vēlama, lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves līmeni un vēlmi dzīvot un strādāt Latvijā. Ticību ģimenes materiālā stāvokļa uzlabojumam acīmredzot rada pārliecība, ka iespējas atrast labi darbu kopš 2012. gada uzlabojas (tomēr vērtējumi joprojām ir dziļi negatīvajā segmentā (ap - 40)).

Arnis Lapiņš, "P.R.A.E. Sabiedrisko attiecību" projektu direktors

„DNB Latvijas barometra” 2016. gada janvāra pētījuma rezultāti liecina par īslaicīgas stabilitātes iestāšanos sabiedrības noskaņojumā un pat tā uzlabošanas pozitīvu izmaiņu gaidās.

Pirmajā acumirkļī šāda stabilitāte pēc iepriekšējā mēneša diezgan būtiskajām negatīvajām izmaiņām virknē indikatoru nešķiet pamatota. Tomēr viss ir loģiski – janvārī jau bija pilnīgi skaidrs, ka drīzumā gaidāma jauna valdība, bet jaunam Ministru kabinetam vienmēr līdzi nāk cerības, ka valstī sāksies pozitīvas izmaiņas.

Piemēram, Latvijas pašreizējās situācijas attīstības vērtējums (-22), salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, nemainījās. Savukārt pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss mēneša laikā uzlabojās no -29 līdz -25. Arī Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējuma indekss pakāpās par pieciem punktiem no -20 līdz -15.

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss gan nedaudz pasliktinājās (no -8 līdz -10), taču izmaiņas nav dramatiskas, jo īpaši, ņemot vērā, ka ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss (+9) vispār ir augstākais visā „DNB Latvijas barometra” mērījumu vēsturē.

Visbeidzot - 2016. gada janvārī šķietami paradoksāli uzlabojās pat valdības darba vērtējums (no -48 līdz -41). Atļaušos izvirzīt hipotēzi, ka uzlabojums šajā indeksā jau vairs nav saistīts ar aptaujas brīdī demisionējušo L.Straujuma valdību, bet cerībām un gaidām, ko nesa jaunas valdības veidošana.

Interesanti būs nākamie pētījumi, kas parādīs, cik liels jaunajai M.Kučinska valdībai ir sabiedrības dotais uzticības kredīts (cik būtiski pirmajā darbības mēnesī uzlabosies valdības darba vērtējums) un kā turpmākajos mēnešos valdība to uzlabos vai nodedē.

Pēteris Strautiņš, DNB bankas ekonomikas eksperts

Janvāri iegūtie „DNB Latvijas barometra” pētījuma dati ir viegls pārsteigums. Šajā mēnesī ievērojami pasliktinājās skatījums uz ekonomikas nākotni globālā mērogā. Nevarētu teikt, ka pasaules dienaskārtībā kopumā dominētu optimismu raisošas tēmas. Šīs sajūtu maiņas mēdz sasniegt arī Latvijas iedzīvotāju emociju pasauli.

Taču janvārī pētījuma rādītāji ievērojami uzlabojas, visvairāk tieši saimniecisko jautājumu „blokā”. Divi indeksi par 2 punktiem pārsniedz līdz šim augstākos līmeņus — par Latvijas ekonomisko situāciju un par personisko labklājību pēc gada. Otrajam indeksam līmenis +9 punkti šobrīd ir visu laiku augstākais līmenis jebkuram „DNB Latvijas barometra” pētījuma indikatoram. Varbūt pie bažām par pasaules ekonomiku jau pierasts, tās vairs nedzird gluži kā vectēva pulksteni. Janvārī daļa valsts iedzīvotāju varētu būt saņēmuši algu paaugstinājumu, ja nesenās pagātnes pieredze un vispārējās darba tirgus tendences par kaut ko liecina. Kā vēsta statistiķi, janvārī Latvijā atgriezās deflācija. Cenas gada griezumā samazinās gan apkurei, gan elektrībai, gan pārtikai. Pērnā gada nogalē sāka atdzīvoties darbavietu radīšana privātajā sektorā, kas bija „iesalusi” 2014.gada sākumā. Pamazām tiek pierasts pie Krievijas tirgu vājuma. Atdzīvojas kreditēšana.

Latvijas iedzīvotājiem pašlaik ir pamatots iemesls būt optimistiskākiem nekā vidusmēra pasaules iedzīvotājiem. Nākotne nav bez riskiem, piemēram, šogad sāk piepildīties gadiem dzirdētās bažas par Krievijas tranzīta samazināšanos. Taču pozitīvo signālu par ekonomikas nākotni pašlaik ir vairāk.

III DAĻA – ENERĢĒTIKA

Galvenie rezultāti

Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr.88 datiem visbiežāk par pasaulē būtiskāko problēmu uzskatīts terorisms. Atjaunojamo resursu izsīkums (t.sk. enerģijas ieguves problēmas) starp pašām nozīmīgākajām problēmām minēts ievērojami retāk. Savukārt par būtiskāko problēmu enerģētikas jomā Latvijā visbiežāk atzītas enerģijas galaproduktu cenas. Raksturojot, kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas, visbiežāk respondenti norādīja, ka būtu jāattīsta alternatīvie enerģijas ieguves avoti. Tiesa, vairākums respondentu par enerģiju, arī tad, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi, nebūtu gatavi maksāt vairāk.

- Lūgti norādīt, divas **pasaulē būtiskākās problēmas**, 55% respondentu minēja terorismu. Nākamā biežāk nosauktā problēma bija migrācija (33%). Jāpiebilst, ka atjaunojamo resursu izsīkumu, tostarp enerģijas ieguves problēmas, par nozīmīgākajām uzskatīja 9% respondentu.
- Par vienu no svarīgākajām **enerģētikas problēmām Latvijā** visbiežāk atzītas enerģijas galaproduktu cenas (80%). Jāpiebilst, ka šī problēma visbiežāk par tādu atzīta biežāk nekā pirms astoņiem gadiem (2008.gads: 73%, 2016.gads: 80%).
- Jautāti, kas pašreizējā situācijā **būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas**, visbiežāk pētījuma dalībnieki atbildēja, ka ir jāattīsta alternatīvie enerģijas ieguves avoti (54%). Salīdzinoši bieži minēts arī, ka ir jāmeklē vēl citi naftas produktu piegādātāji (33%) un jāmeklē iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras (28%). Uzskats, ka ir jāmeklē iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras 2016.gadā pausts biežāk nekā 2008.gadā (2008.gads: 22%, 2016.gads: 28%).
- Raksturojot, kura **enerģētikas galaprodukta sadārdzināšanās** viņus uztrauc visvairāk, visbiežāk aptaujātie Latvijas iedzīvotāji nosauca elektrību (39%). Otrajā vietā bija apkure (28%), bet trešajā – degviela (18%). 2016.gadā, salīdzinot ar 2008.gadu, elektrības sadārdzināšanās respondentus satrauca biežāk (2008.gads: 27%, 2016.gads: 39%), bet degvielas - retāk (2008.gads: 25%, 2016.gads: 18%).
- Lūgti novērtēt, kā pēdējā gada laikā ir **mainījušās enerģētikas galaproduktu cenas**, 61% respondentu norādīja, ka tās ir paaugstinājušās, 23% pauda viedokli, ka cenas nav mainījušās, bet 7% norādīja uz cenu samazināšanos.
- Atbildot uz jautājumu, ko viņi pēdējo trīs gadu laikā ir **darījuši, lai taupītu enerģijas resursus**, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka parastās spuldzes aizvietoja ar ekonomiskajām (59%), kā arī lielāku uzmanību pievērš tam, lai tiek izslēgtas tobrīd neizmantotās elektroierīces (58%). Jāpiebilst, ka 2008.gadā tikai 31% respondentu atbildēja, ka enerģijas taupīšanas nolūkos būtu gatavi parastās spuldzes aizvietot ar ekonomiskajām.
- Vairākums (61%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka nebūtu gatavi maksāt vairāk par **enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi**. To, ka „*iespējams*” būtu gatavi maksāt vairāk, atzīmēja 28%, bet „*noteikti*” maksāt vairāk būtu gatavi 3%.

Uzskati par būtiskākajām problēmām pasaulē

Kuras divas, Jūsaprāt, ir būtiskākās problēmas pasaulē?

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cita" ietilpst: "amerikāņu imperiālisms" (minēts 1 reizi); "bads tuksnešu zemēs" (minēts 1 reizi); "bēgļi" (minēts 1 reizi); "cilvēku novecošanās" (minēts 1 reizi); "ģeopolitika" (minēts 1 reizi); "izkaisītā ķīmija uz ceļiem ziemā, kas pēc tam satek plāvās, upēs un ezeros un bojā dabisko vidi" (minēts 1 reizi); "kiberuzbrukumi" (minēts 1 reizi); "nav līdzsvara starp nabadzību un bagātību" (minēts 1 reizi); "pārāk liela resursu tērēšana birokrātijai, nesaražojot pretī materiālās vērtības" (minēts 1 reizi); "tas, ka pasaulē netic Dievam" (minēts 1 reizi); "zems morāles līmenis, katrs domā tikai par sevi, pagrimums" (minēts 1 reizi).

2016.gada janvārī Latvijas iedzīvotājiem jautāja, kuras divas, viņuprāt, ir būtiskākās problēmas pasaulē. Saskaņā ar aptaujas datiem visbiežāk starp būtiskākajām problēmām minēts terorisms (55%). Salīdzinoši bieži minēta arī migrācija (33%), kara draudi (28%) un ekonomiskā situācija (27%). Jāatzīmē, ka atjaunojamo resursu izsīkumu (t.sk. enerģijas ieguves problēmas) starp svarīgākajām problēmām minēja tikai 9% aptaujas dalībnieku.

Ar enerģētiku saistīto problēmu vērtējums

Kuras trīs, Jūsaprāt, ir svarīgākās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā?

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti nosaukt trīs svarīgākās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā, visbiežāk respondenti uzskatījuši, ka tās ir enerģijas galaproduktu cenas (80%). Nākamās biežāk nosauktās problēmas bija atkarība no enerģijas resursu piegādātājiem citās valstīs (45%) un enerģijas nelietderīga izmantošana, netaupīšana (36%). Citas atbildes respondenti minēja retāk.

Kuras trīs, Jūsaprāt, ir svarīgākās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā?

2008. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Salīdzinot 2008. un 2016.gada aptauju rezultātus, vērojams, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms astoņiem gadiem par enerģētikas problēmām uzskatītas enerģijas galaproduktu cenas (2008.: 73%, 2016.: 80%) un atkarība no enerģijas resursu piegādātājiem citās valstīs (2008.: 41%, 2016.: 45%). Savukārt sagaidāmais elektroenerģijas deficīts 2016.gadā atzīmēts retāk (2008.: 27%, 2016.: 19%).

Kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas?

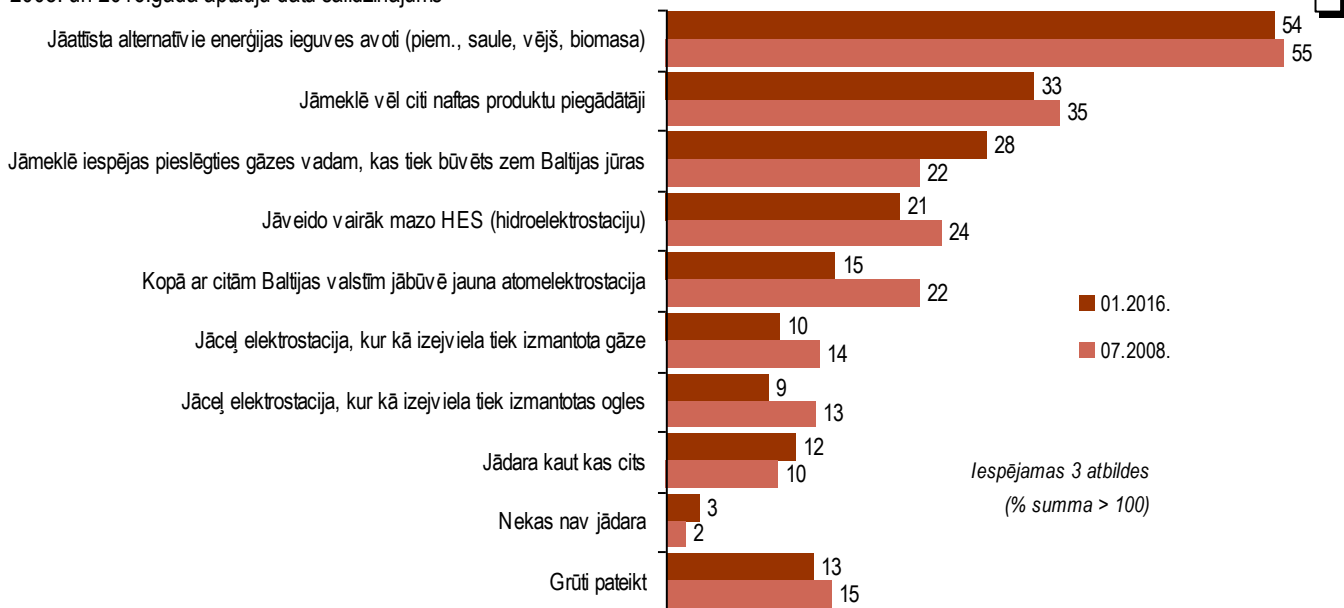

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

Visbiežāk (54%) respondenti norādīja, ka pašreizējā situācijā, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas, Latvijai būtu jāattīsta alternatīvie enerģijas ieguves avoti. Trešdaļa (33%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka Latvijai ir jāmeklē vēl citi naftas produktu piegādātāji, bet 28% - ka ir jāmeklē iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras. Citas idejas respondenti atbalstīja retāk.

Kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas?

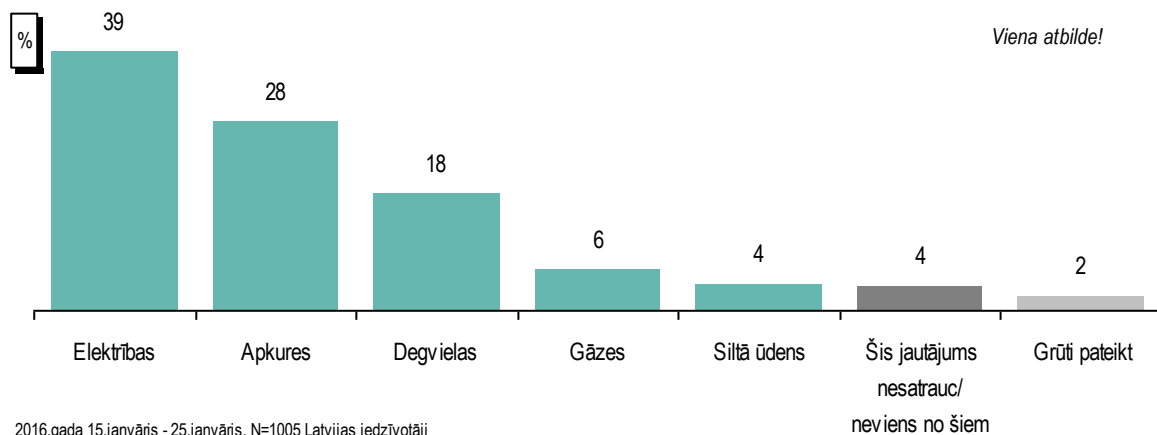
2008. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

2008. un 2016.gados veikto aptauju rezultātu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā respondenti biežāk uzskatīja, ka ir jāmeklē iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras (2008.: 22%, 2016.: 28%). Citi atbilžu varianti pirms astoņiem gadiem bija atzīmēti nedaudz biežāk.

Iedzīvotāju uzskati par enerģijas sadārdzināšanos

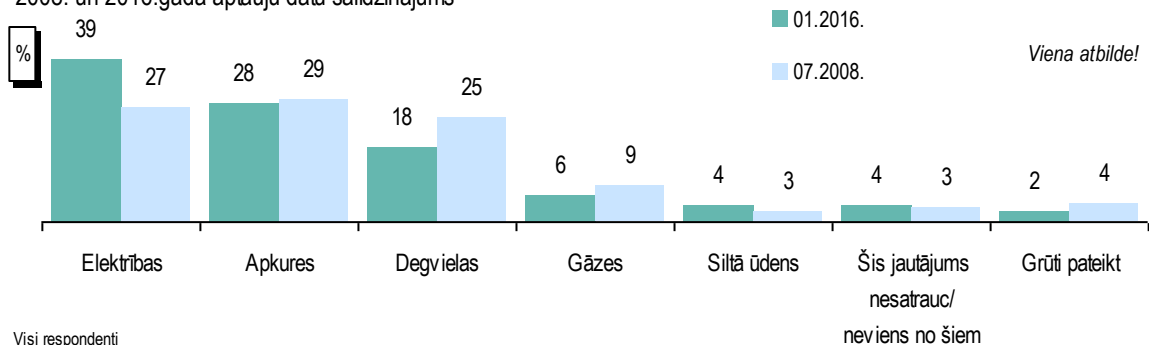
Kura šeit minētā enerģētikas galaprodukta sadārdzināšanās Jūs satrauc visvairāk?

Raksturojot, kura no sarakstā minētā enerģētikas galaprodukta sadārdzināšanās viņus uztrauc visvairāk, 39% respondentu minēja elektrību, 28% - apkuri, 18% - degvielu, 6% - gāzi, 4% - silto ūdeni.

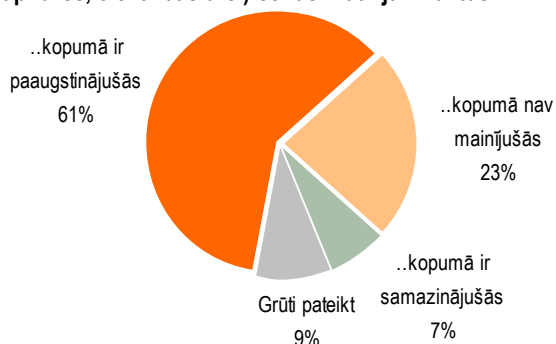
Kura šeit minētā enerģētikas galaprodukta sadārdzināšanās Jūs satrauc visvairāk?

2008. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

2016.gadā, salīdzinot ar 2008.gadu, respondenti biežāk atzina satraukumu par elektrības sadārdzināšanos (2008.: 27%, 2016.: 39%), bet retāk par degvielas (2008.: 25%, 2016.: 18%) un gāzes sadārdzināšanos (2008.: 9%, 2016.: 6%).

Kā pēdējā gada laikā, Jūsprāt, ir mainījušās enerģētikas galaproduktu (gāzes, apkures, elektrības u.c.) cenas Latvijā? Vai tās..

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

61% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju puda viedokli, ka enerģētikas galaproduktu cenas pēdējā gada laikā ir paaugstinājušās. To, ka cenas nav mainījušās, norādīja 23%, bet, ka tās ir samazinājušās – 7%.

Iedzīvotāju pieredze dažādu enerģijas taupīšanas veidu izmantošanā

Ko no zemāk minētā Jūs esat darījis pēdējo 3 gadu laikā, lai taupītu enerģijas resursus?

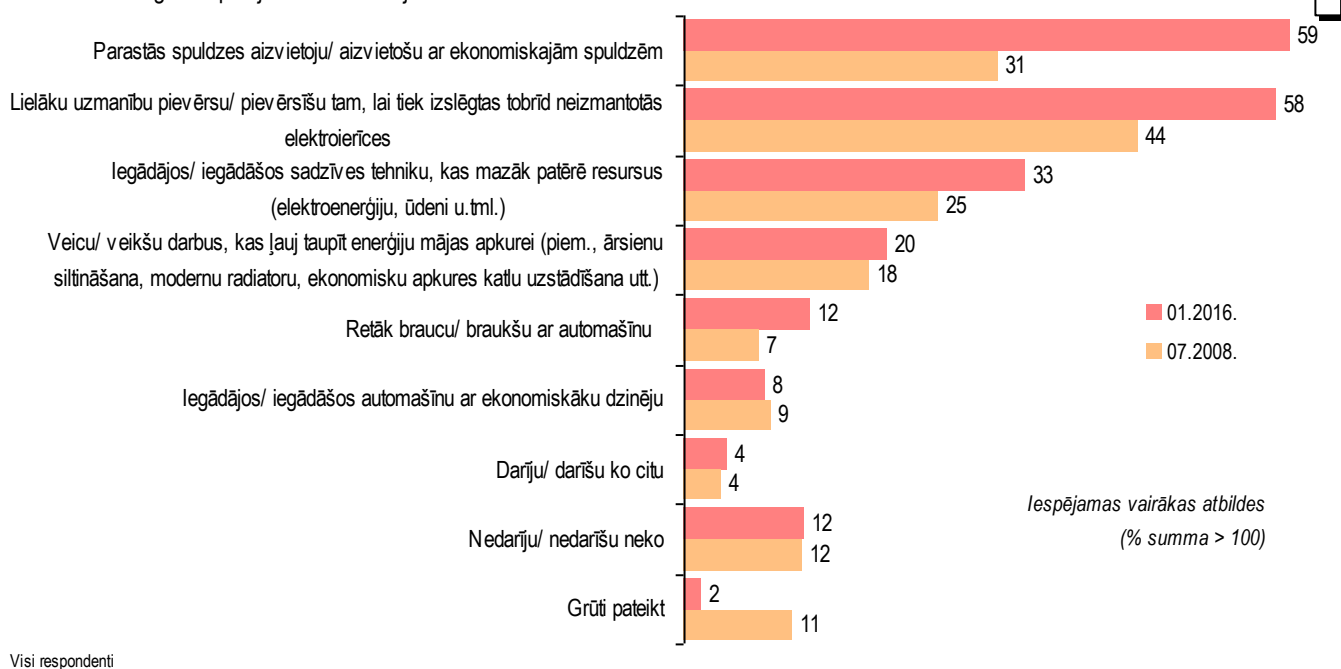

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

Jautāti, ko viņi ir darījuši pēdējo 3 gadu laikā, lai taupītu enerģijas resursus, 59% atbildēja, ka parastās spuldzes aizvietoja ar ekonomiskajām spuldzēm. Gandrīz tikpat bieži (58%) pētījuma dalībnieki norādīja, ka lielāku uzmanību pievērš tam, lai tiek izslēgtas tobrīd neizmantotās elektroierīces, bet trešdaļa (33%) respondentu minēja, ka pērk sadzīves tehniku, kas mazāk patērē resursus. Jāpiebilst, ka 12% atzina, ka nedara neko no minētā.

Ko no zemāk minētā Jūs esat darījis pēdējo 3 gadu laikā, lai taupītu enerģijas resursus? / Ko no zemāk minētā Jūs darītu pirmām kārtām, lai taupītu enerģijas resursus?

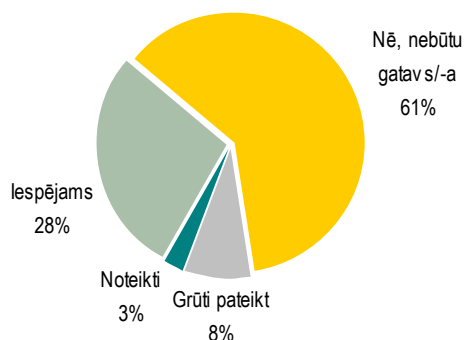
2008. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

2008.gadā respondentiem lūdza atzīmēt līdz divām aktivitātēm, ko viņi būtu gatavi darīt, lai taupītu enerģijas resursus. Aptauju dati liecina, ka 2008.gadā respondenti visbiežāk norādīja, ka būtu gatavi lielāku uzmanību pievērst tam, lai tiek izslēgtas tobrīd neizmantotās elektroierīces (2008.gads: 44% (pirmā vieta), 2016.gads: 58% (otrā vieta)). Savukārt, atbildot par to, ko viņi pēdējo trīs gadu laikā faktiski ir darījuši, visbiežāk 2016.gadā aptaujas dalībnieki atzina, ka ir aizvietojuši parastās spuldzes ar ekonomiskajām (2008.gads: 31% (otrā vieta), 2016.gads 59% (pirmā vieta)).

Gatavība maksāt vairāk par enerģiju pie atjaunojamo energoresursu izmantošanas

Vai Jūs būtu gatavi ikdienā vairāk maksāt par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi un tādējādi mazāk kaitēts videi?

2016.gada 15.janvāris - 25.janvāris, N=1005 Latvijas iedzīvotāji

Atbildot uz jautājumu „Vai Jūs būtu gatavi ikdienā vairāk maksāt par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi un tādējādi mazāk kaitēts videi?”, 3% respondentu norādīja, ka „noteikti” būtu gatavi to darīt. „Iespējams” to darīt būtu gatavi 28%, bet vairākums (61%) atbildēja, ka nebūtu gatavi ikdienā vairāk maksāt par enerģiju, arī tad, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi.

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR ENERĢĒTIKU

Arvils Ašeradens, Ministru prezidenta biedrs, ekonomikas ministrs

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti enerģētikas jomā liecina, ka Latvijas iedzīvotāju skatījumā būtiskākā problēma ir enerģijas cenu kāpums. Tas saskan ar manu redzējumu. Ir novērojams, ka naftas un gāzes cenas pasaules tirgos samazinās, turpmāk arī elektrības cenām būtu jāsāk samazināties. To var sasniegt, gan izbūvējot jaunas elektrības līnijas ar kaimiņvalstīm, gan ierobežojot atjaunojamo energoresursu cenu kāpumu.

Uzskatu - atjaunojamie energoresursi var būt Latvijas energoapgādes problēmas risinājums tikai tad, ja tiem ir ekonomisks pamatojums. Pieredze liecina, ka, izmantojot atjaunojamus energoresursus, piemēram, siltumenerģijas ražošanā, ir iespējams arī samazināt siltumenerģijas cenas. Arī aptauja skaidri parāda, ka lielākā daļa iedzīvotāju nav gatavi ikdienā maksāt vairāk par enerģiju, kas iegūta no dārgiem atjaunojamiem energoresursiem.

Jaunie reģionālie starpsavienojumi starp Lietuvu un Poliju, kā arī Lietuvu un Zviedriju palīdzēs samazināt elektrības cenas arī Latvijā. Nākotnē paredzēts attīstīt arī starpsavienojumus ar Igauniju, kas vēl vairāk palielinās enerģētisko drošību un cenu izlīdzināšanos Baltijas reģionā, un tas Latvijai visdrīzāk nozīmēs cenu samazināšanos. Savā darbā Ekonomikas ministrijā atbalstīšu šo starpsavienojumu izveidi.

Prieks par iedzīvotāju centieniem ietaupīt enerģiju, veicot enerģijas taupīšanas pasākumus. Salīdzinot ar 2008. gadu, iedzīvotāji pievērš arvien lielāku uzmanību enerģijas taupīšanai, kas liecina par izpratnes palielināšanos energoefektivitātes jautājumos. Ekonomikas ministrija no savas puses strādā pie energoefektivitātes nozīmes skaidrošanas. Šajā kontekstā zīmīga ir energoefektivitātes paaugstināšana daudzdzīvokļu ēkās Latvijā, kur cita starpā būtisku ieguldījumu ir devusi starptautisku atzinību guvusī Ekonomikas ministrijas īstenotā komunikācijas kampaņa „Dzīvo siltāk”.

Dr.oec. Margarita Dunska, Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes asoc. profesore

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma otrā daļa bija veltīta vienai no tautsaimniecības pamatnozarēm enerģētikai. Viens no jautājumiem pētījumā bija par uzskatiem par būtiskākajām problēmām pasaulē. Pētījuma jautājumu veidotāji šoreiz noteikti gribēja saistīt atbildes ar enerģētikas problēmu – atjaunojamo resursu izsīkums, enerģijas ieguves problēmas – izcelšanu. Taču izrādījās, ka aptaujātie šīs problēmas neuzskatīja par būtiskām pasaulē šajā laikā. Visbiežāk, 55% gadījumu (bija lūgts norādīt 2 būtiskākās problēmas), tika minēts terorisms, kā arī migrācija - 33%, kara draudi - 28%, ekonomiskā situācija - 27%. Enerģētikas problēmas cilvēkus uztrauc mazāk - 9%. Pasaules attīstības problēmas lielākā mērā tiek saistītas ar politiskajām, ekonomiskajām, izdzīvošanas problēmām nekā ar resursiem, t.sk. enerģētiskajiem. Kaut arī tieši šie resursi (vai to neesamība) lielā mērā nosaka visas pārējās problēmas.

Savukārt, vērtējot ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā, respondenti 80% gadījumu atzīmēja enerģijas galaproduktu cenas. Šāds vērtējums nebija pārsteigums mūsu ekonomiskajā situācijā, ņemot vērā iedzīvotāju vidējos ienākumus un pirktspēju, kā arī enerģijas produktu cenu paaugstināšanos. Īpaši cilvēkus uztrauc elektrības cenas, kas ir saprotami, jo mēs visi esam šī produkta patērētāji. Kā problēmu risinājumu visbiežāk respondenti minēja alternatīvo enerģijas ieguves avotu attīstību (54% atbilžu), kā arī no savas puses ir gatavi enerģiju taupīt, aizvietojot parastās spuldzes ar ekonomiskajām (59%), pievērst uzmanību, lai tiktu izslēgtas neizmantojams elektroierīces (58%). Daudzi citi pasākumi bija minēti daudz retāk. Un, jo īpaši, vairāk maksāt par enerģiju atjaunojamo energoresursu izmantošanā nav gatavs 61% aptaujāto un noteikti to darītu tikai 3%.

Gunta Jēkabsone, SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia” izpilddirektore

Bez lieliem pārsteigumiem – tā var raksturot jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātus enerģētikas jomā. Pētījuma rezultāti tikai vēlreiz apliecina – cena vienmēr būs īpaši būtisks faktors, kad jāpieņem lēmumi par kāda produkta vai pakalpojuma izvēli, savukārt vēlmes un ieceres vienmēr būs lielākas par iespējām.

Enerģētika kopumā ir sarežģīta nozare, kas prasa rūpīgu iedziļināšanos, lai izprastu visas nianšes un likumsakarības. Iedzīvotāji „DNB Latvijas barometra” pētījumā to galvenokārt vērtējuši no savas un ģimenes perspektīvas, par būtiskāko problēmu enerģētikas jomā norādot galaprodukta cenu. Visvairāk cilvēkus uztrauc elektrības un apkures sadārdzināšanās, jo šīs izmaiņas attiecas uz mums visiem. Savukārt prieks, ka par degvielas izmaksām ir noraizējušies tikai 18% aptaujāto, kas nozīmē, ka cilvēki ir pamanījuši un novērtējuši, ka pašlaik degvielas cenas ir pēdējo piecu gadu zemākajā līmenī.

Lai gan atjaunojamo resursu izmantošana pašlaik ir būtiski dārgāka par fosilo kurināmo, tieši atjaunojamo enerģijas ieguves avotu attīstību iedzīvotāji „DNB Latvijas barometra” pētījumā minējuši kā galveno virzienu, kurā Latvijai būtu jāstrādā. Kopumā tas vērtējams pozitīvi, jo atjaunojamo resursu izmantošana ilgtermiņā varētu veicināt gan vides jautājumu risināšanu, gan, iespējams, lielāku enerģētisko neatkarību. Taču vai iedzīvotāji būtu gatavi par to maksāt vairāk? Atbilde ir viennozīmīga – nē! 61% aptaujāto par to negrib tērēt vairāk, 28% par to vēl domātu, un tikai 3% uzreiz būtu gatavi maksāt lielāku cenu.

Vēlmes vienmēr ir lielākas par iespējām, mēs vienmēr gribam izdarīt labāk un skaistāk, taču tad, kad par to ir jāmaksā, entuziasms lēnām zūd. Lielākā daļa no mums lēmumu pieņemšanu balsta uz saviem ienākumiem. Jau pirms vairākiem gadsimtiem slavenais amerikāņu valstsvīrs Bendžamins Franklins sacīja: „Pirms pakļauies iegribām, paprasi padomu savam naudas makam.” Gadsimti iet, bet šī atziņa joprojām ir aktuāla.

Arnis Kaktiņš, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” direktors

Latvijas iedzīvotāju atbildes uz jautājumiem, kas saistīti ar attieksmi pret dažādiem enerģētikas jomas aspektiem, liecina, ka Latvijā absolūti lielākā daļa nav gatava maksāt par zaļo enerģiju. Tikai 3%, atbildot uz jautājumu „Vai Jūs būtu gatavi ikdienā vairāk maksāt par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi un tādējādi mazāk kaitēts videi?”, apstiprināja, ka viņi noteikti būtu gatavi maksāt. Vēl 28% atbildēja, ka iespējams, bet 61% (t.i., gandrīz 2/3) pateica skaidru NĒ!

Domāju, ka netieši šīs atbildes kaut ko pasaka arī par mūsu attieksmi pret vides jautājumiem, šo jautājumu prioritāti un būtiskumu uz pārējo mūsu dzīves problēmu fona. Šķiet, ka šeit arī iezīmējas atbilde – šie jautājumi mums salīdzinoši nav īpaši svarīgi. Vismaz finansiāli materiālie aspekti mums ir svarīgāki. Jādomā, ka šajā ziņā mēs kā sabiedrība esam tuvāki Ķīnai, Indijai un citām jaunattīstības valstīm nekā pārtikušajai Vakareiropai. Taču Eiropa mums liek „spēlēt” pēc saviem noteikumiem, un Latvijas iedzīvotāju viedoklis šajos jautājumos īpaši netiek ņemts vērā.

Valts Kalniņš, Sabiedriskās politikas centra „Providus” pētnieks

Labā ziņa, kas izriet no „DNB Latvijas barometra” pētījumā rezultātiem, ir dažu enerģijas taupīšanas veidu pieaugošā popularitāte. Salīdzinot ar 2008. gadu, tagad ievērojami vairāk cilvēku apgalvo, ka lieto ekonomiskās spuldzes, vairāk pievērš uzmanību neizmantotu elektroierīču izslēgšanai un iegādājas sadzīves tehniku, kas mazāk patērē resursus. Šai tendencei droši vien ir ciešs sakars ar to, ka cilvēki par svarīgāko enerģētikas problēmu uzskata galaprodukta cenu. Tomēr vēlēšanās ietaupīt bez šaubām rada pozitīvu efektu videi un ekonomikai kopumā. No šīs aptaujas izriet arī secinājums, ka alternatīvo enerģijas avotu (saules, vēja, biomasas) attīstība varētu baudīt krietni mazāku praktisku atbalstu nekā taupīšana. Vairāk nekā puse respondentu gan saka, ka Latvijai šos avotus vajadzētu attīstīt, taču tikai trīs procenti noteikti būtu gatavi maksāt vairāk par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi. Domājot par enerģētikas rīcībpolitikas veidošanu, acīmredzams, ka šajā jomā plašākas sabiedrības pieprasījums ir vājš. Lielāks spiediens atsevišķos gadījumos varētu būt sagaidāms no komersantiem, kuri šos alternatīvos enerģijas ieguves veidus gatavi attīstīt, ja vien tiek radītas iespējas gūt stabilus ieņēmumus. Šādā apstākļu kombinācijā ir augsta gan valdības atbildība par dažādo interešu saskaņošanu, gan arī diemžēl korupcijas risks.

Aigars Kalvītis, AS „Latvijas Gāze” valdes priekšsēdētājs

Tuvākajos gados Latvijas enerģētikā, konkrētāk, gāzes tirgū, gaidāmas lielas pārmaiņas, un tieši pašlaik ir jāturpina uzsāktais darbs pie regulējumu izstrādes dabasgāzes tirgum, jānodrošina enerģētikas uzņēmumu

ilgtspēja un Latvijas energoapgādes drošība, ko lielā mērā noteiks Inčukalna pazemes dabasgāzes krātuves izmantošanas noteikumi pēc gāzes tirgus atvēršanas. To, cik konkurētspējīga un patērētāju vajadzībām atbilstoša būs Latvijas enerģētikas nozare nākamajos gados, īpaši lielā mērā ietekmēs dabasgāzes tirgus regulējums.

Ir ļoti svarīgi jau tuvākajā laikā noteikt Inčukalna pazemes gāzes krātuves tālākos darbības principus un visu atvērtā gāzes tirgus dalībnieku pienākumus pret tās izmantošanu. Ļoti iespējams, ka izmaksu dēļ pēc tirgus atvēršanas daļa tirgus dalībnieku var nebūt ieinteresēti izmantot krātuvi, bet tas rada bažas par Latvijas enerģētisko drošību, jo Latvijas un arī visas Baltijas dabasgāzes apgādes sistēma ir plānota, ņemot vērā Inčukalna dabasgāzes krātuves jaudas. Latvijas vajadzības nav iespējams apmierināt tikai ar piegādēm pa cauruļvadiem, ja vien nebūvēsim jaunu, dārgu infrastruktūru. Tāpēc ir svarīgi izlemt – vai ar pašreizējiem nelielajiem dabasgāzes patēriņa apjomiem mums atmaksātos būvēt jaunu infrastruktūru. Domāju, ka ne, tāpēc es ne ekonomiski, ne stratēģiski neredzu vajadzību kaut ko būtiski mainīt krātuves izmantošanā.

Tehniski dabasgāzes apgādei nākotnē būtu jānotiek līdzīgi kā līdz šim – ar tai pierasto izsūkņēšanas periodu apkures laikā un gāzes iesūkņēšanu vasarā. Pašlaik noteikti ir apspriežama tirgus instrumentu, teiksim, mijmaiņas darījumu izmantošana dabasgāzes tirgū, kas daudzos gadījumos var palīdzēt (piemēram, ierobežot infrastruktūras izmaksas). Iespējamais risinājums, kā nākotnē samazināt infrastruktūras izmaksas dabasgāzes patērētājiem, ir ļoti skaidrs – jo intensīvāk tiks izmantota Inčukalna pazemes dabasgāzes krātuve, jo tās radītās izmaksas uz katru patērētāju būs mazākas, tāpēc ka būtiska izmaksu daļa ir fiksēta un patērētājiem tās nākas segt pilnā apjomā arī tad, ja gāzes patēriņš vai krātuves izmantošana samazinās. Tādēļ Latvijas sabiedrības interesēs ir saglabāt pietiekami augstu Inčukalna pazemes gāzes krātuves jaudu, lai tirgus atvēršana nekļūtu par jaunu slogu iedzīvotāju maciņiem.

Krišjānis Kariņš, Eiropas Parlamenta deputāts

Kā liecina jaunākā „DNB Latvijas barometra” rezultāti enerģētikas jomā, cilvēkus Latvijā uztrauc enerģētikas resursu, it īpaši elektrības augstās cenas. Bet, lai tās kļūtu zemākas, der tikai viena recepte - konkurence. Latvijai tas nozīmētu atbrīvošanos no gāzes monopola un savienojumu jeb infrastruktūras attīstīšanu ar Eiropas Savienību. Pozitīvi vērtējams tas, ka Latvija varēs piekļūt Skandināvijā ražotajai elektrībai, jo ir pabeigts Lietuvas un Zviedrijas starpsavienojums „NordBalt”, kas mūsu mājāsaimniecībām nodrošinās lētāku elektroenerģiju. Ja mēs vērtējam 2015. gada elektrības vairumtirdzniecības cenu, tad jāteic, ka Zviedrijā tā dažu brīdi bija pat uz pusi lētāka nekā Lietuvā un Latvijā. Tiesa, nav iespējams prognozēt, cik ātri un kādā tempā cenas mainīsies, bet ir skaidri zināms, ka būs spiediens uz leju.

Vienlaikus Eiropas Savienība strādā pie Eiropas Enerģētikas savienības izveides, kuras mērķis ir pilnveidot gāzes un elektrības infrastruktūru starp dalībvalstīm, veicināt konkurenci un dažādot energoresursu piegādes avotus, samazinot importa atkarību. Eiropas Enerģētikas savienība dotu nepieciešamos priekšnosacījumus patiesi brīva enerģētikas tirgus izveidošanai, kas palielinātu konkurenci un drošību enerģētikas jomā Latvijā un visā Eiropas Savienībā.

Raita Karnīte, SIA EPC valdes locekle

Jaunākajā „DNB Latvijas barometra” pētījumā tikai 9% atbilžu atjaunojamo resursu izsīkums un enerģijas ieguve ir atzīta par problēmu. Klimata pārmaiņas, kas ir saistītas ar enerģijas ražošanu un izmantošanu, norādītas tikai 15% atbilžu, un ar enerģijas ražošanu saistītas ekoloģiskas problēmas – tikai 24% atbilžu. Enerģijas cenas kā problēma norādītas 80% atbilžu, un atkarība no enerģijas piegādātājiem ārvalstīs - 45% atbilžu. Šie vērtējumi ir augstāki nekā 2008. gadā. Tomēr enerģijas taupīšana, kas būtu saistīta ar pašu rīcību gan enerģijas izmaksu samazināšanā, gan ietekmes uz dabu samazināšanā, satrauc tikai nedaudz vairāk kā trešdaļu atbildētāju, un šādu atbilžu skaits, salīdzinot ar 2008. gada vērtējumu, ir palielinājies tikai par 1%.

Salīdzinot ar 2008. gadu, palielinājies atbilžu skaits, kas iesaka meklēt iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras. Galvenais ieteikums ir attīstīt alternatīvos enerģijas avotus, taču 61% atbildētāju nevēlētos maksāt par enerģijas sadārdzinājumu, kas ar to saistīts.

Enerģija tiek taupīta ikdienas darbībā un ieradumos – šādu atbilžu biežums, salīdzinot ar 2008. gadu, ir krietni pieaudzis. Tikai 20% atbilžu redzamas rūpes par mājokļa siltināšanu un citiem nozīmīgākiem pasākumiem. 12% nedara neko.

Ar enerģiju saistītās ekoloģiskās problēmas nosauktas par nozīmīgām tikai 24% atbilžu, un šis vērtējums ir noturīgs. Būtiski samazinājušās bažas par sagaidāmo elektroenerģijas deficītu.

Iedzīvotājus visvairāk satrauc elektrības un apkures cenas sadārdzināšanās. Bažas par gāzes cenas sadārdzināšanos, kas ir visai ticama, 2016. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, ir samazinājušās.

Igors Kasjanovs, Latvijas Bankas ekonomists

Vērtējot šā mēneša „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātus ar enerģētiku saistītajos jautājumos, viens no pirmajiem secinājumiem ir, ka par enerģētiku Latvijā patērētājs joprojām domā izteikti emocionāli, racionalitāti bieži novirzot otrajā plānā. Par to liek domāt respondentu atbilde uz jautājumu, kā pēdējā gada laikā respondentu redzējumā ir mainījušās enerģijas galaproduktu (gāzes, apkures, elektrības) cenas. Vairāk nekā puse respondentu (61%) atzīmēja, ka cenas ir pieaugušas, bet vien 7% atzīmēja, ka tās ir samazinājušās. Tas apliecina, ka patērētājiem ir tendence sāpīgi pārdzīvot cenu pieaugumu, kamēr cenu samazinājums neatstāj līdzvērtīgu „pozitīvu pārdzīvojumu”. Pēdējā gada laikā enerģijas cenas ir mazinājušās gandrīz visos segmentos – gāzes cena ir būtiski sarukusi, līdz ar to arī apkures tarifi ir zemāki, kā arī degvielas cenas ir daudz zemākas. Vien elektrības cena pieauga elektroenerģijas tirgus liberalizācijas ietekmē (lai arī tai ir bijusi tendence samazināties).

Nedaudz pārsteidz arī nākamā respondentu atziņa. Proti, jautāti par to, kurš no enerģijas galaproduktu sadārdzinājumiem respondentus satrauc visvairāk, 39% atzīst, ka elektrības, kam seko apkure (28%) un degviela (18%). Tas ir interesanti, jo, ja raugās uz patēriņu cenu indeksa svāriem, tieši degvielai ir lielākais īpatsvars, kam seko apkure un vien pēc tam – elektrība. Visticamāk šāda respondentu reakcija saistīta ar apstākli, ka ikdienā elektroenerģijas patēriņš ir visvieglāk kontrolējams. T.i. varam izvēlēties, vai lietot elektrisko tējkannu vai slēgt iekšā apsildāmās grīdas, kādas apgaismes spuldzes lietot, kādas energoklases elektroierīces lietot. Attiecībā uz apkuri bieži izvēle ir būtiski mazāka (īpaši tām māsaimniecībām, kuru mitekļi tiek apsildīti ar centrālās apkures palīdzību).

Nemot vērā iepriekš minētos rezultātus, nav liels pārsteigums, ka respondentu reakcija par to, kādas ir galvenās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā, ir visai vienota. Proti, 80% no respondentiem kā svarīgāko Latvijas enerģētikas problēmu atzīmē enerģijas galaproduktu cenas. Atkarība no enerģijas resursu piegādātājiem citās valstīs (ar ko visticamāk lielākā daļa patērētāju domā par Krieviju) satrauc 45% respondentu, bet enerģijas nelieterīga izmantošana un netaupīšana – 36% respondentu. Ar enerģijas ražošanu saistītās ekoloģijas problēmas satrauc katru ceturto respondentu (24%), bet interesanti, ka katru piekto respondentu satrauc arī sagaidāmais elektroenerģijas deficīts (19%). Grūti gan saprast, par kādu sagaidāmu deficītu tiek jautāts, bet acīmredzot patērētājam vārds „deficīts” ir pietiekami biedējošs. Šis jautājums ir interesants vairākus gadus iepriekš tapušās Latvijas enerģētikas stratēģijas kontekstā – toreiz politikas veidotāji centās sabalansēt trīs aspektus – cenas, „zaļumu” un energoatkarību no citām valstīm. Tomēr no tā redzams, ka centrālais jautājums, kas interesē patērētāju, ir cena. Interesanti arī tas, ka šāda patērētāju reakcija ir vērtējama pašlaik – nosacīti „zemo cenu periodā”.

Respondentu reakcija par to, kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas, ir visai skaidra – 54% respondentu min, ka jāattīsta alternatīvie enerģijas ieguves avoti, kas ir moderni domājošas sabiedrības pazīme. Tikai problēma slēpjas apstākļi, ka patērētājs par to joprojām nav gatavs maksāt. Jau šodien elektroenerģijas patērētājs, savā elektroenerģijas rēķinā ieraugot OIK, visticamāk uzdod jautājumu – kādēļ man par to jāmaksā? Taisnības labad jāmin, ka OIK maksājums ir ne tikai par atjaunojamo elektroenerģijas ražošanu, bet arī par koģenerācijas stacijām. Viens no pēdējiem aptaujas jautājumiem liek respondentiem aizdomāties par to, vai viņi būtu gatavi maksāt vairāk par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu patērēti atjaunojamie energoresursi. Atbilde ir vairāk nekā skaidra – 61% respondentu nebūtu gatavi maksāt vairāk par „zaļo enerģiju”, 3% būtu gatavi, 28% - iespējams. Tā ir visai skaudra realitāte, kas vērojama ne tikai enerģētikas sektorā – patērētājs vēlas augstākas kvalitātes publiskos pakalpojumus, bet nevēlas par to maksāt.

Salīdzinot „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultātus 2008. gadā un 2016. gadā, ir zināma virzība zaļāka un efektīvāka enerģijas patēriņa virzienā. Respondenti, vaicāti par to, ko pēdējo 3 gadu laikā ir darījuši, lai taupītu

2016.gada februāris

enerģijas resursus, min spuldžu nomaiņu (59%), lielāku uzmanības pievēršanu neizmantoto elektroierīču izslēgšanai (58%), efektīvākas sadzīves tehnikas iegādei (33%), kā arī veic darbus, kas ļauj taupīt enerģiju mājas apkurei (20%). Patīkami, ka uz šo pašu jautājumu 2008. gadā respondenti apstiprināti atbildēja daudz retāk.

Lai arī tiešā veidā patērētājs to nejut, Latvijas enerģētika pašlaik pārdzīvo vairākus pārmaiņu vējus. Pateicoties jaunajiem elektroenerģijas starpsavienojumiem starp Lietuvu un Poliju/Zviedriju, palielinās energoapgādes drošība Baltijas valstīs, tā, iespējams, arī nedaudz samazinās cenu elektroenerģijai (atkarībā no situācijas elektroenerģijas biržā). Otra lieta, kuru nākamajos gados Latvijas patērētājs varētu izjust uz savas ādas, ir Energoefektivitātes direktīvas ieviešana (par to savulaik plašāk rakstīju rakstā par Enerģētiku Latvijā¹), kurai var būt ietekme uz enerģijas galaproduktu cenām. Pēc būtības energoefektivitātes direktīvas ieviešana izdarīs to, ko līdz šim nespējām izdarīt paši – būs spiesti dzīvot „zaļāk”, arī ja tas nozīmēs, ka tarifiem jāpieaug. Tāpēc nākamās desmitgades lielākais izaicinājums Latvijas enerģētikā, manuprāt, būs efektivitātes palielināšana – turklāt tā attieksies uz visām trim enerģijas patērētāju grupām – lielajiem energouzņēmumiem, rūpnieciskajiem patērētājiem un mājsaimniecībām.

Valdis Lokenbahs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes priekšsēdētājs

Tā kā „DNB Latvijas barometra” pētījums veikts 2016.gada janvāra otrajā pusē, redzams, ka respondenti pamatā reaģē uz 2015.gada notikumiem. Viens no nozīmīgākajiem notikumiem 2015.gadā bija elektroenerģijas tirgus atvēršana mājsaimniecībām. Tā rezultāti ir tiešām interesanti – kaut arī tirgus piedāvājumu cena elektroenerģijai 2015.gadā bija augstāka par iepriekšējo regulēto tarifu, elektroenerģijas sadārdzināšanās satrauc mazāk nekā pusi respondentu – 39%. Ņemot vērā, ka 2015.gada laikā siltumenerģijas tarifi samazinājās, elektroenerģijas sadārdzināšanās satrauc vairāk cilvēku nekā apkures sadārdzināšanās. Attieksme pret elektroenerģijas cenu izmaiņām noteikti jāskata kopā ar pētījuma dalībnieku aktīvo rīcību enerģijas taupīšanā – gandrīz divkārt pieaudzis to respondentu īpatsvars (no 31% uz 59%), kuri izvēlas ekonomiskās spuldes, palielināties arī to respondentu īpatsvars, kuri pievērš uzmanību neizmantoto elektroierīču izslēgšanai un taupīgas sadzīves tehnikas izvēlei. Turklāt no 11% līdz 2% sarucis to respondentu īpatsvars, kuriem grūti pateikt, ko viņi ir darījuši, lai taupītu energoresursus. Tā ir tiešām pozitīvi vērtējama tendence.

Ievērtību pelna arī jautājums par to, kā respondenti uztver cenu izmaiņas. Jautājot par gāzes, apkures un elektrības cenu izmaiņām pēdējā gada laikā, 61% respondentu šķita, ka tās ir palielinājušās, vēl 23% norādīja, ka cenas kopumā nav mainījušās, un tikai 7% apgalvoja, ka samazinājušās. Faktiski apkures un gāzes cenas gada laikā ir būtiski samazinājušās – līdz ar naftas cenu kritumu ar zināmu laika nobīdi samazinājumu uzrāda arī naftas produktiem piesaistītās gāzes cenas un siltuma tarifi tajās apdzīvotās vietās, kur apkurei izmanto gāzi. Jau 2015.gada decembrī tika paziņoti gāzes tarifi iedzīvotājiem 2016.gada pirmajam pusgadam, un tie ir par 10% (gāzes plītim) un 16% (gāzes apkurei) zemāki nekā 2015.gada pirmajam pusgadam. Aktuālie apkures tarifi Rīgā tika paziņoti janvāra sākumā un bija par 16,5% zemāki nekā pirms gada janvārī. Arī vairākās citās apdzīvotās vietās siltumenerģijas tarifi samazinājās – caurmērā par 10-15% gada laikā. Centrālās statistikas pārvaldes dati par patēriņa cenu izmaiņām 2015.gada laikā, kas publicēti janvāra sākumā, kā preču un pakalpojumu veidus ar vislielāko samazinošo ietekmi uz cenu līmeni norāda siltumenerģiju un degvielu. Pirms gadu mijas parādījās arī paziņojumi par elektroenerģijas fiksētās cenas piedāvājumu cenu samazinājumu, populārākajam produktam par 6%. Visas šīs ziņas publicētas neilgi pirms šī pētījuma, tomēr šķiet, ka tikai maza daļa respondentu tās attiecinājuši uz sevi. Tas visdrīzāk skaidrojams ar to, ka ziemā pieaug enerģijas patēriņš un līdz ar to arī maksājamais rēķins, īpaši jau par apkuri, tādēļ daļai respondentu grūti nodalīt kopējā maksājuma izmaiņas no energoprodukta cenas izmaiņām.

Kā novecojušas un ne pārāk aktuālas jāvērtē pētījuma rīkotāju piedāvātās atbildes uz jautājumu par to, kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas. Jautājuma atbilžu varianti lielā mērā ir momentuzņēmums no 2008.gada publiskās diskusijas, kad Ignalinas atomelektrostacijas slēgšanas dēļ lielu ievērtību izpelnījās iespējamo risinājumu meklēšana – jaunas atomelektrostacijas būvniecība pretstatā atjaunojamu energoresursu izmantošanai. Faktiski situācija ir risināta, izvērsot starpvalstu savienojumu izbūvi reģionā, bet šādu atbildes variantu anketa nepiedāvā. Tieši 2016.gada sākumā darbību uzsāka elektropārvaldes

¹ <https://www.makroekonomika.lv/energetika-izaicinajumu-pilna-nozare>

līnijas starp Lietuvu un Poliju, kā arī Lietuvu un Zviedriju. Būtu interesanti redzēt, vai arī pētījuma dalībnieki šādu starpvalstu elektrotīklu savienošanu uzskata par enerģētikas problēmu risināšanu. Kaut arī lielu potenciālu enerģētikas problēmu risināšanā sola energoefektivitātes pasākumi – gan ēku siltināšana, gan siltumapgādes sistēmu modernizācija, gan efektīvāku elektroenerģijas patēriņa iekārtu un transporta līdzekļu izmantošana – arī šāds atbildes variants respondentiem nebija pieejams. Vēl viens atbildes variants, kurš respondentiem netika piedāvāts, ir tirgu atvēršana konkurencei kā enerģētikas problēmu risinājums. Konkurences stiprināšana elektroenerģijas un gāzes tirgos notiek arī kaimiņvalstīs – Lietuvā un Igaunijā, tādēļ būtu interesanti redzēt aptaujas, kas ļauj salīdzināt cilvēku reakciju uz enerģētikas aktualitātēm Latvijā ar situāciju citās Baltijas valstīs. Jāsecina, ka enerģētikas jomā ir daudz jautājumu, kurus iekļaut kādā no turpmākajām aptaujām.

Lauris Macijevskis, DNB bankas valdes loceklis

Šis ir ļoti dinamisks laiks enerģētikas nozarē Latvijā, jo vienlaikus notiek vairāki svarīgi procesi – Ekonomikas ministrija uzsākusi darbu pie jauna regulējuma atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanai, ko plānots izstrādāt un ieviest līdz 2020.gada 1.janvārim, tiek veikti priekšdarbi dabasgāzes tirgus liberalizācijai, kā arī pastiprināta uzmanība tiek pievērsta energoefektivitātei, kas saistīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES ieviešanu. Tāpat patlaban vērojams būtisks fosilo energoresursu cenu kritums – kā naftas produktiem, tā dabasgāzei. Paredzams, ka jaunu starpsavienojumu izveide veicinās elektroenerģijas cenu samazinājumu Latvijā un Lietuvā.

Uzņēmējiem, kas nodarbojas ar elektroenerģijas, naftas produktu un dabasgāzes tirdzniecību, šis ir laiks, kad ar banku palīdzību ir iespēja fiksēt zemās resursu cenas un ilgākā laika posmā nodrošināt izdevīgas un stabilas cenas saviem patērētājiem. DNB banka saviem klientiem var piedāvāt ne tikai naftas produktu, bet arī elektroenerģijas un dabasgāzes cenu fiksēšanu.

DNB banka lielu uzmanību pievērš arī tam, lai iespējami tiktu mazināta negatīva ietekme uz apkārtējo vidi, un ir gatava atbalstīt ekonomiski pamatotus projektus, kas ir vērsti uz energoefektivitātes uzlabošanu.

Kaspars Osis, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras enerģētikas komitejas vadītājs

Attiecībā uz enerģētikas jautājumiem „DNB Latvijas barometra” pētījumā jāsaņem, ka īstermiņā būtiskākās izmaiņas sagaidāmas uzņēmēju elektroenerģijas rēķinos. Pirmkārt, joprojām nav vienota viedokļa par jauno starpsavienojumu ietekmi uz tirgus cenām. Otrkārt, 29.janvārī ir publicēts AS „Sadales tīkls” tarifu projekts, kurš potenciāli stāsies spēkā 1.maijā, un paredz būtisku sadārdzinājumu maksā par objekto atļauto slodzi. Treškārt, obligātā iepirkuma komponentu (OIK) 26,79 EUR/MWh līmenis joprojām tiek subsidēts no valsts budžeta, kas rada riskus par ilgtspēju. Papildus joprojām nav skaidrības, kā un cik ekonomiski pamatoti valsts plāno realizēt Energoefektivitātes Direktīvas noteiktos un pietiekami ambiciozos mērķus.

Gundars Pētersons, SIA „Fortum Jelgava” valdes loceklis un LSUA padomes loceklis

„DNB Latvijas barometra” enerģētikas pētījumā 80% respondentu kā svarīgāko ar enerģētiku saistīto problēmu Latvijā min enerģijas galaproduktu cenas. Turklāt šādi domājošu cilvēku skaits kopš 2008. gada ir pieaudzis par 7%. Pēc pētījuma rezultātiem visvairāk gan iedzīvotājus uztrauc elektroenerģijas sadārdzināšanās – šādi atbildējuši 39% respondentu, kam seko apkures sadārdzināšanās – to savās atbildēs minējuši 28% respondentu. Iedzīvotāju satraukums par pieaugošajām elektroenerģijas cenām varētu būt skaidrojams ar elektroenerģijas tirgus atvēršanu mājāsaimniecībām no 2015. gada 1. janvāra, kad bija vērojamas cenu izmaiņas. Attiecībā uz apkures sadārdzināšanos pētījumā gan netiek izdalīti sīkāk dažādi apkures veidi, kas ļautu precīzāk komentēt vienu vai otru tendenci. Tomēr, ja runājam par centralizēto siltumapgādi, īpaši tajās pilsētās, kur siltumenerģijas tarifi ir piesaistīti dabasgāzes cenai, pēdējā gada laikā ir vērojams siltumenerģijas tarifu samazinājums. Piemēram, Jelgavā siltumenerģijas tarifs 2016. gada februārī ir par 12.7% zemāks nekā 2015. gada februārī. Ņemot vērā to, ka apkures izmaksas mūsu klimatiskajos apstākļos joprojām ieņem lielu vietu mājāsaimniecības izdevumu grozā, šis ir būtisks samazinājums.

Vērtējot „DNB Latvija barometra” pētījuma datus attiecībā uz atjaunojamo resursu izsīkumu un Latvijas enerģētiskās atkarības rādītāju jāuzsver, ka Centrālās statistiskās pārvaldes izstrādātā Latvijas Energobalance 2014. gadam joprojām uzrāda augstu atjaunojamo energoresursu (turpmāk - AER) izmantošanas potenciālu. AER īpatsvara dinamika kopējā energoresursu patēriņā uzrāda ikgadēju pieaugumu - pēdējos desmit gados tas ir palielinājies no 32.8% 2004. gadā līdz 38.7% 2014. gadā.

Eiropas Savienībā vislielākais AER īpatsvars galapatēriņā ir Zviedrijai (52,6%), savukārt otro un trešo vietu savā starpā daļa Latvija un Somija ar 38,7%. Igaunija ieņem 8.vietu (26,5%), bet Lietuva 10.vietu (23,9%). Vidējais ES 28 dalībvalstu AER īpatsvars galapatēriņā 2014. gadā ir 16%. Latvijai noteiktais mērķis AER saražotās enerģijas īpatsvaram enerģijas galapatēriņā 2020. gadam ir 40%. Ja esošā pieauguma tendence turpināsies, tad mērķis tiks sasniegts ātrāk.

Ņemot vērā to, ka Latvijā izmantojamie AER ir vietējie energoresursi, palielinoties to īpatsvaram, mazinās Latvijas enerģētiskā atkarība (neto energoresursu imports dalīts ar kopējo energoresursu patēriņu un bunkurēšanu) no importētajiem energoresursiem – pēdējos desmit gados tā samazinājās no 69.4% 2004. gadā līdz 40.6% 2014. gadā.

Igaunija atzīta par Eiropas Savienības dalībvalsti ar vismazāko atkarību no enerģijas importa (2014.gadā – 8,9%), tālāk seko Dānija (12,8%) un Rumānija (17,0%), Latvija (40,6%) ir devītā, Lietuva (77,9%) ir 23. Eiropas Savienības 28 vidējais enerģētikas atkarības indekss bija 53,4%.

Savukārt, ja vērtē enerģijas taupīgu izmantošanu, jāuzsver, ka pēdējos desmit gados kopējais energoresursu patēriņš ir faktiski nemainīgs. Salīdzinot ar 2004. gadu, tas ir nedaudz samazinājies (par 1,3%). Enerģijas intensitāte, kas raksturo enerģijas izmantošanas efektivitāti pievienotās vērtības radīšanai (kopējā enerģijas patēriņa attiecība pret iekšzemes kopprodukta vienību), 2004.gadā bija 382.2 (kg oe/1000 eiro pievienotās vērtības), bet 2013.gadā - 310.69.

Enerģētikas attīstības pamatnostādņēs 2016.-2020.gadam ir noteikts, ka enerģijas patēriņš iekšzemes kopprodukta radīšanai Latvijā 2020. gadā jābūt 280 kg oe/1000 eiro pievienotās vērtības.

2013.gadā Eiropas Savienības 28 dalībvalstīm vidējais enerģijas patēriņš iekšzemes kopprodukta radīšanai ir 141,7, Lietuvai 266,4 (21. vietā). Latvija ir 23. vietā un Igaunija 27. Šis rādītājs norāda uz to, ka Latvijai vēl ir liels potenciāls Enerģijas intensitātes uzlabošanai.

Timurs Safiuljins, Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas enerģētikas aģentūra” direktors

Iepazīstoties ar jaunāko „DNB Latvijas barometra” pētījumu par enerģētiku, man radās vairāki komentāri. Pirmkārt, vēlos minēt, ka jautājumos nekorekti minēts tas, ka atjaunojamie energoresursi izsīkst, jo skaidrs ir viens – tie neizsīkst, tādēļ jau tie ir atjaunojami, ka vienmēr atjaunojas. Izsīkst fosilie energoresursi, jo aptveramā nākotnē tie neatjaunojas (nafta, dabasgāze, ogles). Taču satraukumam nav iemesla, jo tos aizstāj atjaunojamie energoresursi.

Pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā ir loģiski, ka iedzīvotājiem vissvarīgākie šķiet bēgļu un migrācijas jautājumi, kas arī ar zināmiem noteikumiem varētu apdraudēt iedzīvotājus pašus. Arī masu medijos šie jautājumi aktualizējas katru dienu.

Iedzīvotāji enerģētiku vispār saprot un uztver caur cenām, caur savu personīgo budžetu un maksātspēju. Samērā lielle rēķini par enerģētiku viņiem ir apgrūtinājums savam budžetam. Ja šī gada pētījumu salīdzina ar 2008.gadā veikto, tad jāpiemin, ka šogad uz biežāku norādi par cenām iedzīvotājus noteikti ir ietekmējis katram jūtamais elektroenerģijas cenu pieaugums no 2015.gada.

Jautājums par pieslēgšanos gāzes vadam Baltijas jūrā ir bijis lieks, jo pašlaik ir citi aktuāli un nepieciešami risinājumi. Ja par gāzi, tad svarīga ir AS "Latvijas gāze" sadalīšana un gāzes vadu tīkla atvēršana, tostarp iespēja tajā iesūknēt arī biogāzi, sintētisko gāzi, ko ražo no koksnes biomasas, un etagāzi, ko ražo no Latvijā esošajām izejvielām - ūdeņraža un ogļskābās gāzes (CO₂).

Jautājumā par enerģijas galaproduktu sadārdzināšanos iedzīvotāji ir devuši apbrīnojami loģiskas atbildes. Respondenti uzsvēruši elektroenerģijas cenu kāpumu, taču siltumenerģija ir pat palikusi lētāka, jo gāzes cenas

krita saistībā ar naftas cenu kritumu, un iedzīvotājiem par to nav satraukuma, savukārt ir prieks par degvielas cenu kritumu.

Jautājums par to, ka iedzīvotāji kā galveno savu energoekonomijas pasākumu min ekonomisko un LED spuldžu izmantošanu, arī ir loģisks. Spuldzes izmanto visi. LED spuldzēm ir laba un pieejama reklāma, tādēļ to ievēro. Visi cilvēki kā IT sistēmu lietotāji elektroenerģiju uztver tiešāk nekā citus enerģijas veidus. Tādēļ ir aktuāls arī jautājums - ekonomiska un moderna aparatūra, arī sadzīves tehnika.

Attiecībā uz cilvēku gatavību maksāt vairāk par atjaunojamiem energoresursiem jautājums ir bīstams un nav šādi uzdodams, lai neradītu maldīgu priekšstatu. Atjaunojamo energoresursu izmantošana (saule, vējš, koksnes granulas, siltuma sūkņi utt.) ekspluatācijā ir ievērojami lētāka par parastiem energoresursiem un aizstāj tos. Dārgāka ir iekārtu uzstādīšana atjaunojamo energoresursu izmantošanai, taču līdz šim ir bijuši dažādi valsts un struktūrfondu granti, kas šo dārdzības barjeru ļauj veiksmīgi pārvarēt.

Aiga Timofejeva, Ekonomikas ministrijas atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes departamenta direktore

„DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti atspoguļo tos problēmjautājumus, kas pašlaik ir arī darba kārtībā valdībai. Īpaši iepriecina fakts, ka enerģijas netaupīšana tiek nosaukta kā viena no galvenajām problēmām un salīdzinājumā ar 2008.gadu respondentu bažas ir pieaugušas. Tomēr, neskatoties uz respondentu viedokli par enerģijas sadārdzināšanos, enerģijas taupīšanu respondenti nevirza kā vienu no īstenotajiem pasākumiem enerģētiskās drošības stiprināšanai, ilgtspējas nodrošināšanai un ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu risināšanai. Nevar noliegt faktu, ka kopš enerģijas cenas paaugstināšanās Latvijas iedzīvotāji pievērš uzmanību taupības pasākumiem, iegādājoties enerģiju taupošas preces un pakalpojumus un lēnām mainot enerģijas izmantošanas paradumus.

Turpinot zaļās enerģijas tēmu, atzinīgi novērtēju respondentu priekšlikumu, ka atkarība no enerģijas importa ir jāmazina, attīstot atjaunojamus energoresursus un to plašāku izmantošanu. Tomēr vairāk nekā puse no respondentiem ir norādījusi, ka nav gatavi papildus maksāt par atjaunojamās enerģijas veicināšanu. Šī sabiedrības reakcija ir pašsaprotama, jo, atverot elektroenerģijas tirgu mājāsaimniecībām un vērtējot pēdējos gados veiktās izmaiņas obligātajā iepirkumu komponentē, vidējais Latvijas iedzīvotājs pašlaik par elektrību maksā vairāk salīdzinājumā ar 2008.gadu.

Skatoties nākotnē, būtu svarīgi taupīt ne tikai elektroenerģiju, bet arī siltumenerģiju, pareizi vēdinot telpas, domājot par iespējam katram siltumenerģijas patērētājam saprogrammēt siltuma patēriņu atbilstoši savām vajadzībām un dienas ritmam. Nākamais solis, pie kura mums visiem būtu jāstrādā, ir gudra enerģijas izmantošana savām vajadzībām.

Andris Vanags, SIA „Fortum Latvia” valdes priekšsēdētājs

Jaunākajā „DNB Latvijas barometra” pētījumā jautājumā par galvenajām problēmām enerģētikā iedzīvotāji kā galveno joprojām min cenu, neskatoties uz 2015. gadā piedzīvoto cenu samazinājumu gan degvielai, gan gāzei, gan elektroenerģijai, gan siltumenerģijai lielākajās Latvijas pilsētās. Latvijā dažādas enerģētikas jomas savā starpā ir cieši saistītas, un tas izpaužas arī dažādu enerģijas galaproduktu cenu mijiedarbībā. Piemēram, jēlnaftas cena pasaules tirgos ar zināmu laika nobīdi ietekmē gāzes cenu, savukārt gāze kā kurināmais ar lielu īpatsvaru tiek izmantota elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā, attiecīgi ietekmējot šo galaproduktu cenas. 2015. gadā bija novērojams arī elektroenerģijas cenas samazinājums, ko galvenokārt izjuta pircēji, kas bija izvēlējušies elektrības biržas cenai piesaistītu elektroenerģijas tarifu. Elektroenerģijas cenai prognozējams arī turpmāks samazinājums 2016. gadā, jo ir pabeigta divu būtisku elektrības starpsavienojumu kabeļu izbūve starp Lietuvu – Poliju un Lietuvu – Zviedriju. Šie starpsavienojumi ne tikai nodrošinās konkurētspējīgāku elektroenerģijas cenu, bet arī būtiski paaugstinās Baltijas valstu reģiona energoapgādes drošību.

Vairāk nekā puse jeb 54% respondentu, runājot par to, kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītas problēmas, min alternatīvo enerģijas ieguves avotu, piemēram, saules, vēja, biomasas, attīstīšanu. Turklāt, salīdzinot ar 2008.gadu, ir nedaudz samazinājies to iedzīvotāju skaits, kuri uzskata, ka ir jāmeklē citi naftas produktu piegādātāji. Tas norāda, ka sabiedrībā ir augsts atbalsts zaļajai enerģijai un

vietējiem energoresursiem, kas nenoliedzami attīsta vietējo ekonomiku, jo nauda par šo resursu izmantošanu paliek mūsu valsts ekonomikā un neaizplūst projām. Tomēr nepamanīts nepaliek fakts, ka iedzīvotāji (61%) nebūtu gatavi ikdienā maksāt vairāk par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi un tādējādi tiktu mazāk kaitēts videi. Ekonomiskie ieguvumi, izmantojot vietējo kurināmo, jāvērtē plašāk, ņemot vērā visu kurināmā sagatavošanas un transportēšanas ciklu un to, ka par kurināmo iztērētā nauda tiek ieguldīta atpakaļ Latvijas ekonomikā, attiecīgi nepieciešams valsts atbalsts, lai sekmētu šādu inovatīvu un efektīvu investīciju turpmāku piesaistīšanu. „Fortum” biomasas koģenerācijas stacija Jelgavā tam ir labs piemērs.

Katrīna Zariņa, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras politikas daļas direktore

LTRK, iepazīstoties ar veikto „DNB Latvija barometra” pētījuma datiem, vēlas iezīmēt uzņēmumiem aktuālos jautājumus enerģētikas politikā un pēdējā laikā diskutētos jautājumus. LTRK definējusi enerģētikas politikas principus, kas būtu jāievēro, plānojot valsts politiku. Pirmkārt, jāvērs uzmanība ilgtspējīgi zemākajai enerģijas cenai. Ņemot vērā esošos apstākļus, jāpanāk, ka enerģijas cenas kļūst par Latvijas uzņēmēju starptautisko konkurenci veicinošu, nevis bremzējošu faktoru, t.i. cena jeb faktiskās enerģijas (elektroenerģija, siltums, degviela) piekļuves un lietošanas izmaksas nav augstākas par vidējo līmeni Eiropas Savienībā un nav augstākas kā citās Baltijas valstīs. Otrkārt, svarīga drošība jeb papildu izmaksas, ko uzņemamies drošības un energoneatkarības vārdā, nav augstākas par vidējo līmeni Eiropas Savienībā un citās Baltijas valstīs. Treškārt, jāpievērš uzmanība kvalitātei jeb papildu izmaksām, ko uzņemamies kvalitātes vārdā, - izmaksas nav augstākas par vidējo līmeni Eiropas Savienībā. Drošībai un kvalitātei nepieciešams detalizēts izvērtējums un scenāriju modelēšana, rūpīgi nosakot prioritātes.

Jāuzsver, ka energoefektivitāte ir vienīgais lokāli kontrolējamais enerģijas izmaksu faktors, tādēļ tam piešķirama augstākā prioritāte, ievērojot vairākus būtiskus principus. Noteikti nav atbalstāms ekonomiski neattaisnotu energoefektivitātes investīciju atbalsts, t.i. tādām investīcijām, kuru atmaksāšanās periods pārsniedz 10 gadus. Tāpat energoefektivitātes investīciju atbalstam jābūt pieejamam jebkuram energoefektivitātes projektam, grantu programmās priekšroku dodot industriālajiem projektiem ar finansiāli efektīvāku un prognozējamāku rezultātu. Apzinoties tehnoloģiju straujo attīstību, jānodrošina veids, kā publiski apkopot pasaules labāko praksi energoefektivitātē, kā arī jāveicina ESKO (enerģijas servisa kompānijas) modeļa izmantošana energoefektivitātes projektos, īpaši industriālajiem projektiem, sasaistot ar grantu programmām.

Svarīga arī obligātā iepirkuma komponentes (OIK) organizācija. Ņemot vērā elektroenerģijas izmaksu būtisko nozīmi apstrādes rūpniecības tālākā attīstībā, uz eksportu orientētie uzņēmēji sagaida risinājumu, kā samazināt vai pat atcelt gala lietotāju OIK maksājumus, izmantojot citu valstu labāko (piemēram, Vācijas) pieredzi. Ņemot vērā AS „Latvenergo” TEC būtisko daļu kopējā OIK maksājumā, jārod veidi valstij samazināt vai pat atcelt subsīdijas TEC objektiem, tiklīdz maksājumi sasniedz veikto investīciju līmeni. Kvalitatīvi jāvērtē un, ievērojot tiesiskuma principus, pakāpeniski jāsamazina arī pārējo obligātā iepirkuma saņēmēju atbalsta līmenis. OIK maksājumiem AER ir jābūt ne augstākiem kā vidējie maksājumi ES, un šāds salīdzinājums ir publiskojams Ekonomikas ministrijas mājas lapā.

Āris Žigurs, AS „Latvenergo” valdes priekšsēdētājs, galvenais izpilddirektors

Kā vienu no būtiskākajām problēmām pasaulē 9% aptaujāto ir atzīmējuši atjaunojamo resursu izsīkumu (t.sk. enerģijas ieguves problēmas). Tiesa, jāteic, ka atjaunojamās (atjaunīgās) enerģijas resursu pieejamība pārsniedz pasaules pieprasījumu pēc enerģijas, tomēr pastāv jautājums par šādu energoresursu izmantošanas izmaksām šodien un nākotnē (ar kādām tehnoloģijām un par kādu cenu šo enerģiju var pārvērst praktiski pielietojamā). Varbūt tika domāts - neatjaunojamo (fosilo) resursu izsīkums.

Tikmēr, lūgti nosaukt trīs svarīgākās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā, 19% aptaujāto norādījuši uz elektroenerģijas deficītu. Jāvērs uzmanība, ka Latvijā un kopā Baltijā ir viens no zemākajiem elektroenerģijas patēriņiem Eiropas Savienības (ES) reģionos. Elektroenerģijas ražotņu uzstādītās jaudas potenciāls reģionā netiek pilnībā izmantots. Varētu akceptēt viedokli par atsevišķos periodos prognozējamo jaudu iztrūkumu, kuru daļēji var kompensēt ar starpvalstu savienojumiem, piemēram, ar Skandināviju un Poliju u.c.

Pretrunīgs ir iedzīvotāju viedoklis par atjaunojamo (atjaunīgo) energoresursu izmantošanu, lai gan 54% respondentu atzīst, ka nepieciešams attīstīt alternatīvās enerģijas ieguves avotus, 61% noteikti nav gatavi par to maksāt vairāk. Ievērojama sabiedrības daļa, sniedzot viedokli par atjaunojamo (atjaunīgo) energoresursu izmantošanas lietderību, nav apzinājusi vai nav pietiekami informēta par to ieviešanas faktiskajām iespējām (tehnoloģiju potenciālās iespējas un izmaksas).

Pozitīvi vērtējams iedzīvotāju intereses pieaugums enerģijas taupīšanas (energoefektivitātes) virzienā.

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1005 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (126 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 15.01.2016. līdz 25.01.2016.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2016.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	32.6	32.7	32.7
Pierīga	18.0	18.1	18.1
Vidzeme	10.0	10.0	10.0
Kurzeme	12.8	12.8	12.8
Zemgale	11.9	12.1	12.1
Latgale	14.5	14.4	14.4

DZIMUMS

Vīrieši	44.0	47.8	47.8
Sievietes	56.0	52.2	52.2

TAUTĪBA

Latvieši	59.4	58.7	58.7
Citi	40.6	41.3	41.3

VECUMS

18 - 24 g.v.	12.6	10.3	10.3
25 - 34 g.v.	19.5	20.9	20.9
35 - 44 g.v.	16.8	18.9	18.9
45 - 54 g.v.	17.1	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	33.9	30.8	30.8

STATUSS

Strādājošie	61.4	64.1
Nestrādājošie	38.6	35.9

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība	11.6	11.4
Vidējā, vidējā profesionālā	60.3	60.2
Augstākā	28.1	28.4

PILSONĪBA

LR pilsoņi	85.8	85.8
Respondenti bez LR pilsonības	14.2	14.2

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.88 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – ENERĢĒTIKA

W1. Kuras divas, Jūsaprāt, ir būtiskākās problēmas pasaulē? (Izsniegt kartīti W1! 2 atbildes!)

Klimata pārmaiņas	1
Atjaunojamo resursu izsīkums, tostarp enerģijas ieguves problēmas	2
Terorisms	3
Slimību izplatība	4
Ekonomiskā situācija	5
Iedzīvotāju skaita palielināšanās	6
Migrācija	7
Kara draudi	8
Cita (norādīt, kāda!).....	9
Grūti pateikt/NA	98

W2. Kuras trīs, Jūsaprāt, ir svarīgākās ar enerģētiku saistītās problēmas Latvijā?

(Izsniegt kartīti W2! Atzīmēt ne vairāk par 3 atbildēm!)

Enerģijas gala produktu (gāze, degviela, elektrība u.c.) cenas	1
Ar enerģijas ražošanu saistītās ekoloģijas problēmas	2
Atkarība no enerģijas resursu piegādātājiem citās valstīs	3
Sagaidāmais elektroenerģijas deficīts	4
Enerģija tiek nelietderīgi izmantota, netiek taupīta	5
Citas	6
Nekādu īpašo problēmu nav	7
Grūti pateikt/NA	98

W3. Kas pašreizējā situācijā būtu jādara Latvijai, lai risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas?

(Izsniegt kartīti W3! Atzīmēt 3 atbilžu variantus!)

Jāceļ elektrostacija, kur kā izejviela tiek izmantotas ogles	1
Jāceļ elektrostacija, kur kā izejviela tiek izmantota gāze	2
Jāmeklē iespējas pieslēgties gāzes vadam, kas tiek būvēts zem Baltijas jūras	3
Jāmeklē vēl citi naftas produktu piegādātāji	4
Kopā ar citām Baltijas valstīm jābūvē jauna atomelektrostacija	5
Jāattīsta alternatīvie enerģijas ieguves avoti (piem., saule, vējš, biomas)	6
Jāveido vairāk mazo HES (hidroelektrostaciju)	7
Jādara kaut kas cits	8
Nekas nav jādara	9
Grūti pateikt/NA	98

W4. Kura šeit minētā enerģētikas galaprodukta sadārdzināšanās Jūs satrauc visvairāk? (Kartīte W4! Tikai viena atbilde!)

Gāzes	1
Apkures	2
Elektrības	3
Siltā ūdens	4
Degvielas	5
Šis jautājums nesatrauc/ neviens no šiem	6
Grūti pateikt/NA	98

W5. Kā pēdējā gada laikā, Jūsaprāt, ir mainījušās enerģētikas galaproduktu (gāzes, apkures, elektrības u.c.) cenas Latvijā? Vai tās...

..kopumā ir paaugstinājušās	1
..kopumā nav mainījušās	2
..kopumā ir samazinājušās	3
Grūti pateikt/NA	8

W6. Ko no zemāk minētā Jūs esat darījis pēdējo 3 gadu laikā, lai taupītu enerģijas resursus?

(Izsniegt kartīti W6! Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Retāk braucu ar automašīnu	1
Iegādājos automašīnu ar ekonomiskāku dzinēju	2
Veicu darbus, kas ļauj taupīt enerģiju mājas apkurei (piem., ārsienu siltināšana, modernu radiatoru, ekonomisku apkures katlu uzstādīšana utt.)	3
Lielāku uzmanību pievēršu tam, lai tiek izslēgtas tobrīd neizmantotās elektroierīces	4
Iegādājos sadzīves tehniku, kas mazāk patērē resursus (elektroenerģiju, ūdeni u.tml.)	5
Parastās spuldzes aizvietoju ar ekonomiskajām spuldzēm	6
Darīju ko citu	7
Nedarīju neko	8
Grūti pateikt/NA	98

W7. Vai Jūs būtu gatavi ikdienā vairāk maksāt par enerģiju, ja tās iegūšanā vairāk tiktu izmantoti atjaunojamie energoresursi un tādējādi mazāk kaitēts videi?

Noteikti	1
Iespējams	2
Nē, nebūtu gatavs/-a	3
Grūti pateikt/NA	8

Papildu informācija:

Anita Irbīte

DNB bankas Korporatīvās komunikācijas vadītāja

Tālr. 27875239

e-pasts: anita.irbite@dnb.lv